

Dzieje Apostolskie

Глава 1

1. Перше слово написав я про все, о Теофіле, що Ісус почав робити й навчати, 2. аж до того дня, коли вознісся, давши Завіт через Святого Духа апостолам, яких був вибрав. 3. Перед ними постав живий після своїх страждань, з численними доказами, з'являючись їм упродовж сорока днів і промовляючи про Боже Царство. 4. І як був з ними, наказав їм **не відходити від Єрусалима, але очікувати обіцяного від Батька, про яке ви чули від мене.** 5. **Бо Іван же хрестив водою, ви ж маєте хреститися Святим Духом за кілька днів.** 6. Вони зійшлися та й питали його, кажучи: Господи, чи не тепер ти відновиш царство Ізраїля? 7. Сказав їм: **Не вам знати часи й роки, які Батько поклав своєю владою,** 8. **але ви одержите силу, коли, щойно найде на вас Святий Дух і будете мені свідками в Єрусалимі та по всій Юдеї і Самарії та аж до краю землі.** 9. Сказавши це, став возноситися на їхніх очах - і хмара сховала його з виднокола. 10. Коли вдивлялися в небо, як він віддалився, то два мужі в білих убраннях з'явилися перед ними 11. та й сказали: Галилейські мужі, чого стоїте й дивитесь на небо? Цей Ісус, що піднісся від вас на небо, прийде так само, як оце бачили ви, коли йшов Він на небо. 12. Тоді повернулися до Єрусалима з гори, званої Оливною, що неподалік Єрусалима, на відстані дня ходи в суботу. 13. Прийшовши, завітали до покою, де перебували Петро та Іван, Яків та Андрій, Пилип та Тома, Вартоломій та Матвій, Яків Алфеїв та Симон Зилот і Юда Яковів. 14. Усі вони перебували однодушно на молитві [і благанні] з жінками, з Марією, Ісусовою матір'ю, та його братами. 15. Тими днями Петро, ставши серед учнів, а громада була осіб із сто двадцять, сказав: 16. Мужі-братове! Треба було, щоб сповнилося Писання, яке передрікав Святий Дух устами Давида про Юду, що привів тих, які схопили Ісуса, 17. бо він був зарахований до нас і дістав жереб цього служіння. 18. Він придбав поле ціною несправедливості і, впавши сторч головою, розбився надвоє і випало все його нутро. 19. Це стало відомо всім мешканцям Єрусалима, тому те поле їхньою мовою зветься Акелдама, тобто поле крові. 20. Бо написано в Книзі Псалмів: Хай стане його двір пусткою і хай не буде нікого, що жив би в ньому. Або ж: Урядування його хай візьме інший. 21. Треба, отже, щоб один з тих мужів, що був з нами впродовж усього часу, коли Господь Ісус перебував і спілкувався з нами, - 22. почавши від Іванового хрещення і до дня, як піднісся від нас, - один з них був з нами свідком його воскресіння. 23. І поставили двох: Йосипа, названого Варнавою, який ще й прозваний був Юстом, та Матвія. 24. Помолившись, сказали: Ти, Господи, серцезнавче всіх, покажи, кого з цих двох ти вибрав 25. для служіння і апостольства, натомість Юди, який відпав, щоб піти на своє місце. 26. І кинули жереб; випав жереб на Матвія, якого й дораховано до одинадцятьох апостолів.

Глава 2

1. Коли настав день П'ятдесятниці, всі були однодушно разом. **2.** Раптом почався з неба шум, наче подув буйний вітер і наповнив усю оселю, де вони сиділи. **3.** З'явилися їм поділені язики, наче вогняні, і сіли на кожного з них. **4.** Усі наповнилися Святим Духом і почали говорити іншими мовами, - так, як Дух велів їм говорити. **5.** А в Єрусалимі жили юдеї та побожні люди від кожного народу, що є під небом. **6.** Щойно стався цей шум, зійшлося сила люду, і захвилювалися, коли почули, що кожний говорить до них їхньою власною мовою. **7.** Дивувалися і чудувалися, кажучи [один до одного]: Хіба всі ці, що говорять, не галилеяни? **8.** Як же це, що ми чуємо кожний своєю рідною мовою, в якій ми народилися? **9.** Партяни й мідяни, еламіти й ті, що з Месопотамії, з Юдеї та Кападокії, з Понту й Азії, **10.** Фригії і Памфілії, Єгипту й околиць Лівії, що біля Киреней, і захожі римляни, **11.** юдеї і проселіти, критяни й араби, - чуємо, як вони говорять нашими мовами про Божу велич. **12.** Дивувалися всі, були збентежені, кажучи один одному: Що ж це має бути? **13.** Інші, глузуючи, казали, що вони понапивалися вина. **14.** А Петро, ставши з одинадцятьма, підніс всій голос і сказав їм: Мужі юдейські й усі мешканці Єрусалима! Щоб ви все знали, - вислухайте мене! **15.** Вони не п'яні, як ви думаєте, бо щойно третя година дня. **16.** Це те, що передрік пророк Йойл: **17.** І буде в останніх днях, каже Бог, проллю свій Дух на всяке тіло, і пророкуватимуть ваші сини й ваші дочки, і ваша молодь видіння побачить, і ваші старці сні побачать. **18.** І в ті дні виллю мій Дух на моїх рабів і на моїх рабинь, і пророкуватимуть. **19.** І дам чуда на небі вгорі і знаки на землі внизу: кров, і вогонь, і куріння диму. **20.** Сонце перетвориться на темряву, а місяць на кров, - ще до того, як прийде Господній день, великий та славний! **21.** І станеться, що кожний, хто покличе Господнє ім'я, - спасеться. **22.** Мужі ізраїльські, послухайте-но оці слова: Ісуса Назарянина, мужа, засвідченого вам від Бога силами, чудами, знаками, які зробив через нього Бог посеред вас, як самі знаєте; **23.** його, виданого згідно з Божим задумом і провидінням, ви вбили, прибивши до хреста руками беззаконників. **24.** Його Бог воскресив, звільнивши від муки смерті, бо не було можливим, щоб вона втримала його. **25.** Давид говорить про нього: Бачив я Господа переді мною завжди, бо він є по моїй правиці, щоб я не захитався. **26.** Задля цього звеселилося моє серце і зрадів мій язик, ще й тіло моє сповнилося надією, **27.** бо не залишиш душі моєї в аді і не даси своєму святому побачити тління. **28.** Об'явив ти мені дороги життя, і наповниш мене втіхою виглядом своїм. **29.** Мужі, братове! Скажу сміливо вам про патріарха Давида, який помер і був похований, і його гріб є в нас аж дотепер. **30.** Будучи пророком і знаючи, що Бог клятвою поклявся йому від плоду лона його [підняти Христа за тілом і] посадити на його престолі; **31.** пророчо говорив він про воскресіння Христа, [душа якого] не залишилася в аді і тіло його не побачило тління. **32.** Цього Ісуса воскресив Бог, свідками чого є ми всі. **33.** Правицею Божою був він, отже, піднесений, обітницю Святого Духа одержав від Батька і вилив усе те, що ви і бачите й чуєте. **34.** Давид не пішов на небо, але сам говорить: Сказав Господь Господеві моєму: сядь праворуч мене, **35.** доки не покладу твоїх ворогів під твої ноги! **36.** З

певністю хай знає весь дім Ізраїля, що і Господом і Христом зробив його Бог, - оцього Ісуса, якого ви розп'яли. **37.** Почувши, розжалобились серцем і сказали Петрові й іншим апостолам: Що ж нам робити, мужі-брати? **38.** Петро ж [сказав] до них: Покайтеся, і хай охреститься кожний з вас в ім'я Ісуса Христа на відпущення ваших гріхів - і одержите дар Святого Духа. **39.** Бо для вас ця обітниця, і для ваших дітей, і для всіх тих, що далеко, кого лиш покличе Господь Бог наш. **40.** Багатьма іншими словами свідчив та заохочував їх, кажучи: Рятуйтеся від цього поганого роду! **41.** Вони, отже, [з любов'ю] прийнявши його слово, охрестилися, і пристало того дня яких три тисячі душ. **42.** Перебували постійно в навчанні в апостолів, у спільності, в ламанні хліба, у молитвах. **43.** Був страх у кожній душі, бо багато чуд і знамень з'явилися через апостолів; [в Єрусалимі панував великий страх перед ними]. **44.** Усі, що повірили, були разом і мали все спільне. **45.** Продавали майно і маєтки та наділяли усім тим, чого хто потребував. **46.** Щодня пильно й однодушно йшли до церкви і, ламаючи по хатах хліб, приймали в радості й простоті серця їжу, **47.** хвалячи Бога та маючи ласку в усіх людей. Господь же додавав щодня тих, що спасалися.

Глава 3

1. Петро та Іван ішли до храму на молитву на дев'яту годину. **2.** Був тут один чоловік кривий від народження; несли його і клали щодня перед дверима храму, які називали Гарними, щоб просити милостині від тих, що входили до храму. **3.** Побачивши Петра й Івана, що хотіли увійти до храму, почав просити милостині. **4.** Поглянули на нього Петро з Іваном і сказали: Подивись на нас. **5.** Він пильно дивився на них, сподіваючись щось від них одержати. **6.** Петро сказав: Срібла й золота не маю, але що маю, даю тобі: В ім'я Ісуса Христа Назарянина встань і ходи. **7.** Узавши його за праву руку, підвів його. Одразу ж скріпилися його ступні й суглоби. Підскачовши, встав і ходив. **8.** І ввійшов з ними до церкви, ходив, підскакував, хвалячи Бога. **9.** Весь народ бачив, як він ходив і хвалив Бога. **10.** Коли узнали, що це той, який сидів біля Гарних дверей храму милостині, перейнялися страхом і подивом з того, що йому сталося. **11.** Оскільки він був біля Петра й Івана, то збігся до них весь здивований народ у притвор, що називається Соломоновим. **12.** Побачивши це, Петро звернувся до народу: Мужі ізраїльські! Чого дивуєтеся з цього, чому зглядаєтеся на нас так, наче ми своєю силою або побожністю зробили, аби він ходив? **13.** Бог Авраама, і Бог Ісаака, і Бог Якова, Бог наших батьків, прославив свого слугу Ісуса, якого ви видали і відцуралися перед Пилатом, що присудив був його відпустити. **14.** Ви ж зреклися святого й праведного, а випросили відпустити вам людину - душогубця. **15.** Володаря життя ви вбили, та Бог воскресив його з мертвих, свідками чого ми є. **16.** І вірою в ім'я його - того, кого бачите й знаєте, - скріпило ім'я його. Віра, що від нього, дала йому це видужання перед усіма вами. **17.** А тепер, [мужі] - братове, знаю, що зробили ви так через незнання, - і так само ваші можновладці. **18.** Бог, наперед звіщаючи

устами всіх пророків, що Христос має потерпіти, учинив так. **19.** Покайтеся, отже, і наверніться, щоб очистились ви від ваших гріхів; **20.** щоб настали часи відпочинку від обличчя Господнього, щоб послав наперед визначеного вам Ісуса Христа; **21.** бо треба, щоб небо його прийняло до часу впорядкування всього, про що говорив Бог устами своїх од віку святих пророків. **22.** Мойсей провіщав [до батьків], що Господь Бог ваш підійме вам пророка з братів ваших, як і мене: його слухайте в усьому, що тільки скаже вам. **23.** Буде так, що кожна душа, яка не послухає того пророка, - буде вилучена з народу. **24.** І так само всі пророки - від Самуїла й пізніших - говорили й сповіщали про ці дні. **25.** Ви сини пророків і завіту, який уклав був Бог батькам вашим, кажучи до Авраама: І в насінні твоєму благословляться всі народи землі. **26.** Воскресивши Слугу свого, Бог послав його, який благословить вас, насамперед до вас, щоб відвернувся кожен від злоби вашої.

Глава 4

1. Коли вони промовляли до народу, підійшли до них священики, церковний начальник і садукеї, **2.** обурені тим, що вони навчали народ, проповідували воскресіння з мертвих в Ісусові; **3.** наклали на них руки і вкинули до в'язниці до ранку, бо був уже вечір. **4.** Багато з тих, що чули слово, повірили; число таких людей сягало п'яти тисяч. **5.** Другого дня зібралися їхні можновладці, старшини й книжники в Єрусалимі; **6.** і Анна-архиєрей, і Каяфа, й Іван, і Олександр, і всі інші, що були з архиєрейського роду; **7.** поставивши їх посередині, допитувалися: Якою силою чи яким ім'ям ви це зробили? **8.** Тоді Петро, наповнившись Святим Духом, сказав до них: Можновладці люду й старшини [ізраїльські]! **9.** Якщо нас нині допитують про добрий вчинок щодо недужої людини, як вона одужала, **10.** то хай буде всім вам і всьому народові ізраїльському відомо: ім'ям Ісуса Христа Назарянина, якого ви розп'яли. Його Бог воскресив з мертвих; це він вилікував оцього, що стоїть перед вами. **11.** Він - камінь, знехтуваний вами, будівничими, камінь, що став наріжним. **12.** І нема в нікому іншому спасіння, бо під небом нема іншого імені, даного людям, що ним належало б нам спастися. **13.** Бачачи відвагу Петра й Івана, пізнавши, що це люди невчені й прості, - дивувалися; знали ж їх, що були з Ісусом. **14.** І бачачи оздоровленого чоловіка, що стояв з ними, не мали нічого закинути. **15.** Наказавши їм вийти з синагоги, радилися між собою, **16.** кажучи: Що зробити нам з цими людьми? Бо ж через них зроблено явне чудо, яке відоме всім, що живуть у Єрусалимі, - і не можемо того заперечити. **17.** Але щоб більше не поширювалося між народом, заборонімо [під загрозою] їм далі говорити про це ім'я нікому з людей. **18.** Покликавши їх, наказали більше не говорити й не навчати в ім'я Ісуса. **19.** Петро та Іван у відповідь сказали їм: Розсудіть, чи справедливо перед Богом радше слухати вас, ніж Бога? **20.** Адже ми не можемо не розповідати про те, що бачили й чули! **21.** Вони ж, погрозивши, відпустили їх, нічого не знайшовши, щоб покарати їх, - через народ, бо всі прославляли Бога за те, що сталося. **22.** Бо чоловік, з яким сталося це чудо видужання, мав понад сорок років. **23.** Коли їх відпустили, вони

прийшли до своїх і переповіли те, що їм казали архиєреї і старшини. **24.** Почувши, усі однодушно піднесли голос до Бога і сказали: Владико [Боже], що створив небо і землю, море і все, що в них! **25.** Який Святим Духом, устами нашого батька і твого слуги Давида сказав: Чому заметушились погани і народи навчилися марноти? **26.** Зійшлися земні царі, зібралися старшини разом проти Господа і проти його Христа. **27.** Бо справді в цьому місті зібралися проти святого Слуги і помазаника твого Ісуса - Ірод і Понтійський Пилат з поганями та ізраїльським народом, **28.** щоб зробити те, що раніше визначила твоя рука і твоя воля, аби воно сталося. **29.** І нині, Господи, поглянь на їхні погрози і дай своїм рабам з усією сміливістю говорити твоє слово. **30.** Коли простягнеш твою руку на оздоровлення і на здійснення знамень і чуд, - щоб ставалися вони святим - ім'ям твого Слуги Ісуса. **31.** Щойно вони помолились, як похитнулося те місце, де вони були зібрані, і всі наповнилися Святим Духом - і сміливо говорили Боже слово. **32.** Люди, що увірували, мали одне серце й душу; і ніхто нічого з свого майна не називав власним, бо все було в них спільне. **33.** Апостоли з великою силою свідчили про воскресіння Господа Ісуса, - і велика ласка була на них усіх. **34.** Не було між ними жодного, хто мав би нестатки. Ті, що мали поле або дім, продавали їх та приносили ціну проданого **35.** і клали біля ніг апостолів; кожному давалося те, чого хто потребував. **36.** Йосип, прозваний апостолами Варнавою, - що в перекладі означає син потіхи, - левит родом з Кіпру, **37.** мав поле, продав його, приніс гроші й поклав біля ніг апостолів.

Глава 5

1. Один же чоловік, на ім'я Ананій, із своєю дружиною Сапфірою, продав маєток **2.** і приховав частину грошей, - про це знала дружина, - і, принісши іншу частину, поклав біля ніг апостолів. **3.** Петро сказав: Ананію, як це так, що сатана наповнив твоє серце, щоб обдурити Святого Духа і приховати частину вартости поля? **4.** Хіба воно не твоє, а чи продане не було в твоїй владі? Навіщо ти поклав це діло у своє серце? Ти ж збрехав не людям, а Богові. **5.** Почувши це, Ананій упав і віддав духа. Напав великий страх на всіх, що чули це. **6.** Юнаки встали, обгорнули його, винесли й поховали. **7.** Щойно минуло зо три години, як надійшла його дружина, ще не знаючи того, що скоїлося. **8.** Промовив до неї Петро: Скажи мені, чи за стільки ви продали поле? Вона відповіла: Так, за стільки. **9.** Петро до неї: Як це сталося, що ви змовилися випробувати Господнього Духа? Ось при дверях ті, що поховали твого чоловіка, - і тебе винесуть. **10.** Упала вона тут же біля його ніг - віддала духа. Зайшовши, юнаки виявили її мертвою, винесли й поховали біля її чоловіка. **11.** Великий страх напав на всю церкву, на всіх, хто це чув. **12.** Через руки апостолів здійснювалися численні знамення й чуда в народі. Всі однодушно перебували в Соломоновім притворі. **13.** Ніхто з інших не наважувався приєднатися до них, але народ величав їх. **14.** Вірних у Господа множилося - багато чоловіків та жінок. **15.** Недужих виносили на роздоріжжя і клали на постелях і лежанках, щоб, як ішов Петро, то бодай тінь його впала на

декого з них. **16.** Сходилося люду багато з довколишніх міст до Єрусалима; приносили недужих, тих, що потерпали від злих духів. Усі вони видужували. **17.** Архиєрей і його прибічники з ересі садукейської встали і наповнилися заздрощами, **18.** і наклали [свої] руки на апостолів, кинули їх до громадської в'язниці. **19.** Ангел Господній уночі відчинив двері в'язниці, вивів їх і сказав: **20.** Ідїть, ставайте в храмі і кажіть народові всі слова оцього життя. **21.** Почувши це, пішли вдосвіта до храму й навчали. Тим часом архиєрей і ті, що з ним, прийшовши, скликали синаedrіон, усіх старшин з-поміж синів Ізраїля і послали до в'язниці, щоб їх привести. **22.** Слуги пішли та не знайшли їх у в'язниці. Повернувшись, сповістили, **23.** кажучи, що в'язницю знайшли ретельно замкненою, з охороною, що стояла перед дверима. Відчинивши ж, усередині нікого не знайшли. **24.** Як почули ці слова [священик], начальник охорони храму і архиєреї, збентежилися, - що б то все означало? **25.** Тут прийшов хтось і сповістив їм, що чоловіки, яких вони посадили до в'язниці, перебувають у храмі, стоять і навчають народ. **26.** Тоді начальник охорони пішов із слугами, привів їх без застосування сили, бо боялися народу, щоб не побив камінням. **27.** Привели їх, поставили в синаedrіоні. Запитав їх архиєрей, **28.** кажучи: Чи не з погрозою заборонили ми вам навчати в це ім'я? Ви наповнили Єрусалим вашим навчанням і хочете навести на нас кров цього чоловіка. **29.** Відповіли Петро й апостоли та сказали: Радше треба слухати Бога, ніж людей. **30.** Бог батьків наших воскресив Ісуса, якого ви вбили, повісивши на дереві. **31.** Бог підніс його своєю правицею на князя і рятівника, щоб дати Ізраїлеві покаєння і відпущення гріхів. **32.** І ми, і Дух Святий, якого дав Бог тим, що вірять у нього, є [його] свідками цих слів. **33.** Почувши це, вони всі розлютились і змовлялися, щоб їх убити. **34.** Вставши, один фарисей у синаedrіоні, на ім'я Гамаліїл, - законовчитель, шанований усім народом, - наказав, щоб апостолів вивели на короткий час, **35.** а до них сказав: Мужі ізраїльські, поміркуйте поміж собою щодо цих людей, що ото хочете з ними зробити. **36.** Недавно об'явився був Тевда, кажучи, що він є кимось великим, - до нього пристало щось із чотириста людей. Він був убитий, і всі, що вірили в нього, розсіялися і зійшли на ніщо. **37.** Після нього під час перепису об'явився Юда галилеєць, потягнувши за собою [досить] народу. І він теж згинув, а всі, що слухали його, - розпорошилися. **38.** І нині кажу вам: відступіться від цих людей, лишіть їх. Бо якщо цей задум і ця справа від людей, - вона розлетиться; **39.** якщо ж від Бога, то ви не можете зруйнувати її, - щоб часом не стати вам богоборцями. Послухали його **40.** і, покликавши апостолів, побили їх, пригрозили не говорити в ім'я Ісуса, відпустили. **41.** Вони ж ішли від синаedrіону, радіючи, що за ймення Ісусове удостоїлися дістати зневагу. **42.** Щодня в храмі і по домівках не припиняли навчати - благовістити Ісуса Христа.

Глава 6

1. Тими днями, як побільшало учнів, почалися нарікання еліністів на юдеїв, що їхні вдови занедбані в щоденній службінні. 2. Скликавши громаду своїх учнів, дванадцятєро сказали: Не годиться нам, покинувши Боже слово, служити біля столів. 3. Виберіть, братове, з-поміж вас сімох перевірених чоловіків, сповнених [Святого] Духа й мудрости - їх і поставимо на цю службу. 4. Ми ж залишимося в молитві і служінні слову. 5. Усій громаді сподобалося це слово; і вибрали Степана - чоловіка, сповненого віри і Святого Духа, - і Пилипа та Прохора, і Никанора й Тимона, і Пармена та проселіта з Антіохії Миколу. 6. Поставили їх перед апостолами і, помолившись, поклали на них руки. 7. Боже слово росло і чисельність учнів в Єрусалимі дуже множилося, а багато священників були слухняні у вірі. 8. Степан же, сповнений ласки й сили, робив великі знамення й чуда в народі. 9. Повстали ж деякі з синагоги, що називається Лібертинською, Киренейською й Александрійською, і ті, що з Килікії і Азії, які сперечалися зі Степаном, 10. але не могли протистояти мудрості й духові, з якими він говорив. 11. Тоді вони підмовили людей, які говорили, що чули, ніби він говорив зневажливі слова проти Мойсея і Бога. 12. Підбурили народ, старшин, книжників і, напавши, схопили його та привели до синедріону. 13. Поставили фальшивих свідків, що говорили: Цей чоловік не перестає говорити [зневажливі] слова на це святе місце і проти закону. 14. Бо ми чули, як він казав, що Ісус Назарянин зруйнує це місце і змінить звичаї, які нам передав Мойсей. 15. Поглянувши на нього, всі, що сиділи на соборі, побачили його обличчя, яке було наче обличчя ангела.

Глава 7

1. Архиєрей запитав: Чи це так? 2. Він промовив: Мужі-браття і батьки, послухайте-но. Бог слави з'явився нашому батькові Авраамові, як він був у Месопотамії, перед тим, як він оселився в Харані. 3. Сказав до нього: Вийди з твоєї землі і від твого роду та піди у край, який тобі покажу. 4. Тоді Він вийшов з Халдейської землі, оселився в Харані. А звідти, по смерті його батька, переселив його на цю землю, де ви тепер живете. 5. І не дав йому спадщини в ній ані на стопу ноги, а обіцяв дати її для володіння - йому і його нащадкам після нього, - хоч не було в нього дитини. 6. І сказав йому Бог, що нащадки його будуть переселенцями в чужій землі, і поневолять їх і гнобитимуть чотириста літ. 7. Але я, - сказав Бог, - судитиму народ, якому служитимуть - і після цього вийдуть, і послужать мені на цім місці. 8. І дав йому завіт обрізання. І породив Ісаака, і обрізав його восьмого дня; Ісаак - Якова, Яків - дванадцятьох патріархів. 9. А патріархи позаздрили Йосипові, продали його до Єгипту. Та Бог був з ним 10. і визволив його від усіх утисків, дав йому мудрість і ласку перед фараоном, царем єгипетським і поставив його правителем над Єгиптом і над усім своїм домом. 11. Настав голод у всій [землі] Єгипетській та Ханаанській, прийшло велике горе; наші батьки не знаходили поживи. 12. Почувши, що в Єгипті є пшениця, Яків послав спочатку наших батьків. 13. Коли ж вони прибули вдруге, Йосип признався своїм

братам; тож відомим став фараонові рід Йосипів. **14.** Йосип послав покликати свого батька Якова з усім родом - душ сімдесят п'ять. **15.** Яків переселився до Єгипту, де помер сам і всі батьки наші; **16.** і перенесені були до Сихему та покладені до гробниці, яку купив був за срібло Авраам у синів Емора Сихемового. **17.** Як наближався час виконання обіцянки, яку клятвено дав Бог Авраамові, народ розростався і розмножувався в Єгипті, **18.** доки не постав у Єгипті інший цар, який не знав Йосипа. **19.** Хитруючи проти нашого роду, він гнобив наших батьків, щоб викинути їхніх немовлят, аби не дати їм вижити. **20.** В цей час народився Мойсей - був він угодний Богові, його годували три місяці в батьковій оселі. **21.** Як викинули його, то взяла його донька фараонова, вигодувала собі за сина. **22.** І навчений був Мойсей усієї єгипетської мудрости; був сильний у своїх ділах та словах. **23.** Коли сповнилося йому сорок років, прийшло йому на серце відвідати своїх братів - синів Ізраїля. **24.** Побачивши, як кривдили одного з них, допоміг і помстився за покривдженого, убивши єгиптянина. **25.** Думав, що зрозуміють його брати, що це Бог його рукою дає їм спасіння. Але вони не зрозуміли. **26.** Наступного дня з'явився перед ними, коли вони билися, і намагався помирити, сказавши: Мужі, ви ж бо є братами, навіщо кривдите один одного? **27.** А той, що кривдив ближнього, відпихнув його, сказавши: Хто тебе поставив головою і суддею над нами? **28.** Чи ти хочеш мене вбити так само, як убив учора єгиптянина? **29.** Через це слово втік Мойсей і став чужинцем в Мадіямській землі, де породив двох синів. **30.** Коли минуло сорок років, з'явився йому в пустині Синайської гори ангел [Господній] у вогняному полум'ї в кущі. **31.** Побачивши це, Мойсей дивувався з видіння. Як приступив, щоб подивитися, був голос від Господа: **32.** Я Бог твоїх батьків, Бог Авраама і Ісаака і [Бог] Якова. Затремтівши, Мойсей не наважився поглянути. **33.** Сказав йому Господь: Розв'яжи сандалі з твоїх ніг, бо місце, на якому стоїш, - це свята земля. **34.** Подивився і бачу гноблення мого народу, що в Єгипті, і чую їхній стогін, тож зійшов визволити їх. Нині йди, посилаю тебе до Єгипту. **35.** Цього Мойсея, якого відкинули, сказавши: Хто тебе поставив головою і суддею? - його Бог, з'явившись у кущі, рукою ангела послав як голову й визволителя. **36.** Він вивів їх, зробивши чуда і знамення в Єгипетській землі і в Червоному морі і впродовж сорока років у пустині. **37.** Це той Мойсей, що сказав синам ізраїльським: Пророка поставить вам Бог з ваших братів, як мене, - [його слухайте!] **38.** Це той, що в пустині на зборах був разом з ангелом, який на Синайській горі говорив до нього і до наших батьків, який одержав живі слова, щоб дати нам; **39.** якого не схотіли послухати наші батьки, але відкинули його і повернулися у своїх серцях до Єгипту, **40.** сказавши Ааронові: Зроби нам богів, які йтимуть перед нами, бо не знаємо, що сталося з цим Мойсеєм, який вивів нас із Єгипетської землі. **41.** І зробили тоді теля, принесли жертву ідолові і веселилися з витвору своїх рук. **42.** Відвернувся Бог, передав їх, щоб служили небесному війську, як написано в книзі пророків: Доме Ізраїлів, чи приносили ви мені сорок років у пустині заколення і жертви? **43.** І взяли ви шатро Молоха і зірку вашого бога Райфана - зображення, які ви зробили, щоб поклонятися їм: і

переселю вас далі від Вавилона. **44.** Наші батьки мали в пустині скинію свідoctва, як наказав той, що велів Мойсеєві зробити її за зразком, якого той бачив. **45.** Взявши її, внесли батьки наші разом з Ісусом до землі тих народів, яких вигнав Бог з очей наших батьків - так аж до днів Давида. **46.** Цей знайшов був ласку в Бога і молився, щоб знайти помешкання Богові Якова. **47.** Соломон збудував йому храм. **48.** Але Всевишній живе не в рукотворних, як каже пророк: **49.** Небо - мій престол, земля - підніжжя моїх ніг. Який храм збудуєте мені, каже Господь, або яке місце для мого спочинку? **50.** Хіба не моя рука все це зробила? **51.** Ви, твердошиї, з необрізаними серцями й вухами! Ви завжди противитеся Святому Духові, - як батьки ваші, так і ви. **52.** Кого з пророків не переслідували ваші батьки? І повбивали тих, що наперед сповіщали про прихід Праведника, якого ви тепер зрадили і вбили. **53.** Ви, що одержали закон з наказу ангелів, але не зберегли його! **54.** Слухаючи це, палали гнівом у своїх серцях і скреготали на нього зубами. **55.** Сповнений Святим Духом, поглянув на небо, побачив славу Божу й Ісуса, що стояв праворуч Бога. **56.** Сказав: Ось, бачу відкриті небеса і Людського Сина, що стоїть праворуч Бога. **57.** Голосно закричавши й позатикавши свої вуха, вони одностайно накинулися на нього. **58.** Вивівши за місто, били камінням. Свідки поклали свій одяг біля ніг юнака, що називався Савлом. **59.** Били камінням Степана, а він молився і казав: Господи Ісусе, прийми дух мій. **60.** Ставши на коліна, скрикнув гучно: Господи, не вважай їм це за гріх. Сказавши це, спочив.

Глава 8

1. Савло схвалював його вбивство. У ті дні настав великий утиск Єрусалимської церкви. Всі, за винятком апостолів, розсіялися по околицях Юдеї та Самарії. **2.** Побожні мужі вбрали Степана, гідно оплакали його. **3.** Савло ж нищив церкву, входячи до осель, виволікував чоловіків та жінок, кидав їх до в'язниці. **4.** Тим часом розсіяні люди ходили й проповідували слово. **5.** Пилип прибув до міста Самарії, проповідував Христа. **6.** Слухали громади те, що казав Пилип. Сприймали однодушно, бачили знамення, які чинив. **7.** З багатьох, одержимих нечистими духами, які виходили й гучно кричали; багато спаралізованих і кривих одужували. **8.** Настала велика радість у тім місті. **9.** Був у місті один чоловік, на ім'я Симон. Перед тим займався чародійством і дивував народ Самарії, видаючи себе за когось великого. **10.** Його слухали від малого до великого, кажучи: Це є велика сила Божа. **11.** Слухали його, бо довго захоплював їх чарами. **12.** Але коли повірили Пилипові, що благовістив Боже Царство й ім'я Ісуса Христа, то охрестилися і чоловіки, й жінки. **13.** Повірів і сам Симон і, охрестившись, перебував з Пилипом. Бачачи великі сили й знамення, дивувався. **14.** Апостоли, що перебували в Єрусалимі, почули, що Самарія прийняла Боже слово, і послали до них Петра й Івана. **15.** Прийшовши, ті помолилися за них, аби вони одержали Святого Духа. **16.** Бо ще на жодного з них не зійшов, а тільки хрещені були в ім'я Господа Ісуса. **17.** Тоді поклали на них руки - і одержали Святого Духа. **18.** Як побачив Симон, що накладанням рук

апостолів дається [Святий] Дух, приніс їм гроші **19.** і промовив: Дайте й мені таку владу, щоб на кого я покладу руки, той одержав би Святого Духа. **20.** Петро сказав до нього: Твої гроші хай з тобою згинуть, бо ти думаєш за гроші набути дару Божого. **21.** Нема тобі частки й уділу в цьому слові, бо твоє серце не чесне перед Богом. **22.** Отже, покайся за це твоє зло і молися Богові, може, проститься тобі за задум твого серця. **23.** Бо бачу тебе переповненим жовчною гіркоти в путях неправди. **24.** У відповідь Симон сказав: Помоліться за мене до Господа, щоб на мене не найшло нічого з того, про що ви сказали. **25.** Вони засвідчили і після проповіді слова Господнього повернулися до Єрусалима. Благовістили і в багатьох самарійських селах. **26.** Ангел Господній сказав до Пилипа, кажучи: Встань і йди на південь - на шлях, що сходить з Єрусалима до Гази, - порожній він. **27.** Устав та й пішов. Тут був муж - скопець з Етіопії - вельможа етіопської цариці Кандакії та її скарбник. Він їздив на поклон до Єрусалима, **28.** і повертався, сидів у своїй колісниці й читав пророка Ісаю. **29.** Дух сказав Пилипові: Підійди і пристань до цієї колісниці. **30.** Пилип підбіг і почув, що він читав пророка Ісаю. Сказав: Ти розумієш те, що читаєш? **31.** Він сказав: Як я можу зрозуміти, коли ніхто не наставить мене? Попросив Пилипа, щоб увійшов і сів біля нього. **32.** Місце ж із Писання, що його він читав, було: Наче вівцю на заріз, повели його; наче ягня безголосе перед тим, що стриже його, - не відкриває уст своїх. **33.** В його приниженні суд йому відібрано. Але хто розповість про рід його? Бо життя його забирається із землі. **34.** Обізвався скопець і сказав Пилипові: Благаю тебе, про кого пророк це каже? Про себе самого чи про когось іншого? **35.** Відкривши уста й почавши від цього Писання, Пилип благовістив йому про Ісуса. **36.** Тим часом вони, йдучи дорогою, підїхали до якоїсь води. Скопець каже: Ось вода, що забороняє мені охреститися? **37.** [Пилип йому промовив: Якщо віруєш всім своїм серцем, - можна. Той у відповідь сказав: Вірую, що Ісус Христос - Син Божий.] **38.** І наказав колісниці стати. Обидва зайшли у воду - Пилип і скопець. І охрестив його. **39.** Коли вийшли з води, Господній Дух забрав Пилипа, і скопець більше не бачив його. Ішов своєю дорогою і радів. **40.** Пилип опинився в Азоті. Проходячи, благовістив усім містам, доки не прийшов до Кесарії.

Глава 9

1. Савло, ще дихаючи погрозою і вбивством на Господніх учнів, приступив до архиєрея **2.** і випросив у нього листів до Дамаска - до синагог, щоб зв'язаними привести до Єрусалима тих, кого виявить на дорозі - чоловіків і жінок. **3.** Коли йшов і наближався вже до Дамаска, раптом осяяло його світло з неба. **4.** Упав на землю і почув голос, що говорив йому: **Савле, Савле, навіщо мене переслідуєш?** **5.** Сказав: Хто ти, Господи? Він же: **Я Ісус, якого ти переслідуєш.** **6.** **Устань, увійди до міста і скажеться тобі, що тобі треба робити.** **7.** Люди, що йшли з ним, стояли й дивувалися, чуючи голос, але нікого не бачачи. **8.** Підвівся Савло із землі, і хоч мав очі свої відкриті, - нічого не бачив. Вели його за руку - увійшли до Дамаска. **9.** Три дні він не бачив, не їв, не пив. **10.** У

Дамаску був один учень, на ім'я Ананій. Сказав до нього Господь у видінні: **Ананію**. Він відповів: Це я, Господи. **11.** Господь - до нього: **Устань, піди на вулицю, що зветься Рівна; в Юдиній хаті шукай Савла, що зветься Тарсянином, він молиться.** **12.** Він побачив у видінні чоловіка, якого звати Ананієм, що прийшов і поклав на нього руки, щоб повернувся зір. **13.** Відповів же Ананій: Господи, чув я від багатьох про цього чоловіка - скільки зла він наробив твоїм святим у Єрусалимі! **14.** І тут має владу від архиєреїв - в'язати всіх, що покликаються на твоє ім'я. **15.** Сказав до нього Господь: **Иди, бо він є для мене вибраною посудиною, щоб понести моє ім'я до народів, до царів, до синів Ізраїля.** **16.** Бо я покажу йому, скільки треба йому потерпіти за моє ім'я. **17.** Пішов Ананій, увійшов до хати, поклав на нього руки і сказав: Савле, брате! Послав мене Господь Ісус, що з'явився тобі в дорозі, що нею ти йшов, щоб ти прозрів і сповнився Святим Духом. **18.** І одразу відпала від його очей наче якась луска: він став видючий, устав, охрестився, **19.** взявши їжу, щоб підкріпитися. Був з учнями, що в Дамаску, кілька днів. **20.** У синагогах зразу проповідував Ісуса, що він є Сином Божим. **21.** Дивувалися всі, хто слухав; казали: Чи це не той, що переслідував у Єрусалимі тих, які покликалися на це ім'я, а сюди прийшов, щоб в'язати їх і вести до архиєреїв? **22.** Савло ще більше міцнів, бентежачи юдеїв, які жили в Дамаску, доводячи, що цей є Христос. **23.** Минуло чимало днів і юдеї змовилися вбити його. **24.** Савлові їхня змова стала відома. Стерегли брами день і ніч, щоб його вбити. **25.** Узявши його, учні вночі спустили по стіні в кошику. **26.** Прийшовши до Єрусалима, намагався пристати до учнів. Та всі його боялися, не вірячи, що він є учнем. **27.** Варнава, взявши його, привів до апостолів і розповів їм, як у дорозі побачив Господа, як говорив йому, як у Дамаску відважно поведився в ім'я Ісуса. **28.** І був з ними, входячи й виходячи з Єрусалима, сміливо діючи в ім'я Господа. **29.** Говорив же і змагався з еліністами, а вони шукали його, щоб убити. **30.** Дізналися про це брати, повели його до Кесарії, звідти відпустили до Тарсу. **31.** Церква по всій Юдеї, Галилеї і Самарії мала мир, будуючись і ходячи в Господнім страсі, сповнювалася втіхою Святого Духа. **32.** Коли Петро обходив усіх, прибув і до святих, що жили в Лідді. **33.** Знайшов там одного чоловіка на ім'я Еней, що вісім років лежав на ліжку, бо був спаралізований. **34.** Сказав йому Петро: Енею, оздоровляє тебе Ісус Христос. Устань із твоєї постелі. І зараз же встав. **35.** Побачили його всі, що жили в Лідді і в Сароні, - і на вернулися до Господа. **36.** У Йопії була одна учениця на ім'я Тавита, що в перекладі означає сарна; була сповнена добрих діл та милостинь, які чинила. **37.** Сталося так, що тими днями захворіла й померла. Обмили її і поклали в горниці. **38.** Оскільки Лідда була близько до Йопії, то учні, почувши, що Петро є тут, послали до нього двох мужів, благаючи: Не полінуйся прийти до нас. **39.** Уставши, Петро пішов з ними. Коли прийшов, запросили його до горниці; оточили його всі вдови, плачучи й показуючи одяг і покривала, які робила Сарна, коли була з ними. **40.** Петро, випроводивши всіх, схиливши коліна, помолився; повернувшись до тіла, сказав: Тавито, встань. Вона розплющила свої очі, і, побачивши Петра, сіла. **41.** Подавши ж їй руку, підвів її. Покликавши

святих і вдовиць, поставив її живою. **42.** Це стало відомо по всій Йопії - люди повірили в Господа. **43.** Сталося так, що багато днів він перебував у Йопії, в якогось кожум'яки Симона.

Глава 10

1. У Кесарії [жив] якийсь чоловік на ім'я Корнилій - сотник полку, що звався Італійським. **2.** Побожний і богобійний був разом з усім своїм домом, робив численні милостині людям, завжди молився Богові. **3.** Побачив він явно у видінні - близько дев'ятої години дня: Божий ангел зійшов до нього і сказав йому: Корнилію. **4.** Він же, поглянувши на нього, злякався і запитав: Що, Господи? Сказав же йому: Твої молитви і твої милостині згадалися перед Богом. **5.** Тепер пошли людей до Йопії і поклич Симона, того, що зветься Петром. **6.** Він гостює в якогось кожум'яки Симона, що живе біля моря; [він скаже тобі слова, якими врятуєшся ти і весь дім твій.] **7.** Як відійшов ангел, що говорив до нього, покликав двох слуг і одного побожного вояка з тих, що служили йому; **8.** розповівши їм усе, послав їх до Йопії. **9.** Другого дня, як ішли вони дорогою і наближалися до міста, Петро вийшов на горницю помолитися, - о шостій годині. **10.** Був голодний, захотів їсти. Поки готували вони, найшло на нього захоплення: **11.** побачив відкрите небо і якусь посудину, що опускається [до нього], мов велика скатерка, [прив'язана] з чотирьох країв, [і] спускалася аж до землі. **12.** В ній були всі земні чотириногі [звірі], плазуни, небесні птахи. **13.** Пролунав голос до нього: **Встань, Петре, заріж і їж.** **14.** Петро сказав: Ніколи, Господи, бо ніколи не їв я нічого поганого, нечистого. **15.** І голос знову до нього - вдруге: **Що Бог очистив, того не вважай за погань.** **16.** Це сталося тричі, - і знову піднялася посудина на небо. **17.** Коли Петро дивувався сам собі, що б то було за видіння, яке він побачив, - саме тоді люди, послані Корнилієм, розпитавши про хату Симона, стали перед дверима. **18.** Крикнувши, запитали, чи тут перебуває Симон, що зветься Петром. **19.** Як Петро роздумував над видінням, сказав йому Дух: Ось, троє людей шукають тебе; **20.** встань, зійди і йди з ними, зовсім не вагаючись, бо це я їх послав. **21.** Зійшовши, Петро сказав до людей: Я той, кого шукаєте. Яка причина, що спонукала вас прийти? **22.** Вони сказали: Корнилій - сотник, чоловік справедливий, який боїться Бога, засвідчений усім народом юдейським, - дістав повеління від святого ангела покликати тебе до своєї хати і послухати від тебе слова. **23.** Запросивши, гостинно прийняв їх. Другого дня, вставши, пішов з ними; деякі з братів, що були з Йопії, теж пішли з ним. **24.** На завтра прийшли до Кесарії. Корнилій очікував їх, покликав своїх родичів та близьких друзів. **25.** Як увійшов Петро, зустрів його Корнилій - упав до ніг, поклонився. **26.** Петро підвів його, кажучи: Встань, я ж і сам людина. **27.** Розмовляючи з ним, увійшов і знайшов багатьох зібраних. **28.** Сказав до них: Ви знаєте, що не годиться мужеві - юдеєві приставати або приходити до чужинця; а мені Бог відкрив, щоб жодної людини не називали брудною або нечистою; **29.** тому і без вагання прийшов я, коли покликали мене. Питаю, з якої причини послали ви за мною? **30.** Корнилій сказав: Від четвертого дня і до цієї

години [постив я]; о дев'ятій годині молився в своїй хаті. І ось муж став переді мною в світлому одязі, **31.** сказавши: Корнилію, твоя молитва вислухана і твої милостині згадані перед Богом. **32.** Пошли до Йопії і поклич Симона, що зветься Петром; він перебуває в хаті кожум'яки Симона коло моря. [Він прийде й говоритиме до тебе]. **33.** Отже, я зараз послав по тебе. Ти добре зробив, що прийшов. Нині всі ми стоїмо перед Богом, щоб слухати все, що Господь наказав тобі. **34.** Розтуливши уста, Петро сказав: По правді розумію, що не на обличчя дивиться Бог, **35.** але прийнятним для нього в кожному народі є той, хто боїться його і чинить справедливість. **36.** Він послав синам Ізраїля слово, благовістуючи мир через Ісуса Христа; він є Господь для всіх. **37.** Ви знаєте про справу, що сталася по всій Юдеї, починаючи від Галилеї, після хрещення, яке проповідував Іван; **38.** про Ісуса, який з Назарета, - як помазав його Бог Святим Духом і силою, який прийшов роблячи добро і оздоровляючи всіх поневолених дияволом, - бо Бог був з ним. **39.** І ми є свідками всього, що він зробив у околиці Юдеї і в Єрусалимі. Його вбили, повісивши на дереві, **40.** Бог підняв його на третій день і дав йому з'явитися, **41.** не всім людям, але свідкам, раніше призначеним від Бога, нам, які з ним їли й пили по його воскресінні з мертвих. **42.** І він наказав нам проповідувати народам, і засвідчити, що він визначений Богом суддя живих і мертвих. **43.** Про нього свідчать усі пророки, що відпущення гріхів дістає його ім'ям кожний, хто вірить у нього. **44.** Ще як казав Петро ці слова, зійшов Святий Дух на всіх, що слухали слово. **45.** І здивувалися обрізані віруючі, які прийшли з Петром, - що й на поган був дар Святого Духа. **46.** Бо чули, як говорили мовами і величали Бога. Тоді сказав Петро: **47.** Чи може хто заборонити хреститися водою оцим, що одержали Святого Духа так, як і ми? **48.** Велів хрестити їх в ім'я Ісуса Христа. Тоді просили його побути в них кілька днів.

Глава 11

1. Почули апостоли й брати, які були в Юдеї, що і погани прийняли Боже слово. **2.** Коли пішов Петро до Єрусалима, сперечалися з ним ті, що були обрізані, **3.** кажучи: Чого ти ходив до людей, які обрізання не мають, чого їв з ними? **4.** Почавши, Петро розповів їм за порядком, кажучи: **5.** Я був у місті Йопії, молився і побачив у захопленні видіння - сходил з неба посудина, наче велика скатерка, що висіла з чотирьох кінців, і прийшла аж до мене. **6.** Поглянувши на неї, розглядав я і побачив земних чотириногих, звірів, плазунів, небесних птахів, **7.** почув я голос, що говорив мені: **Встань, Петре, заріж і їж.** **8.** Сказав же я: Ніколи, Господи, бо брудне або нечисте ніколи не ввійшло до моїх уст. **9.** Відповів же голос із неба вдруге: **Що Бог очистив, того не вважай за погане.** **10.** Це сталося тричі - і знову піднялося все до неба. **11.** Тут же троє людей з'явилися перед хатою, в якій я був, - вони були послані до мене з Кесарії. **12.** Сказав же мені Дух іти з ними зовсім не вагаючись. Пішли зі мною шестеро цих братів й увійшли ми до хати чоловіка. **13.** Розповів він нам, як побачив у своїй хаті ангела, що постав і сказав [йому]: Пошли до Йопії і поклич Симона,

що зветься Петром, **14.** який скаже до тебе слова, що ними спасешся ти і весь твій дім. **15.** Коли ж почав я говорити, злинув на них Святий Дух, як і на нас спочатку. **16.** Згадав я Господнє слово, як він говорив: Іван хрестив водою, ви ж хреститиметеся Святим Духом. **17.** Якщо Бог дав їм однаковий дар, як і нам, що повірили в Господа Ісуса Христа, то хто я такий, щоб перешкоджати Богові? **18.** Почувши ж це, замовкли, і прославили Бога, кажучи: Отже, і поганам Бог дав покаєння для життя. **19.** Ті, що були розсіяні через скорботу, що сталася за Степана, пішли до Фінікії й Кіпру й Антіохії, не кажучи слова, нікому, крім юдеїв. **20.** Між ними були деякі люди кіпрські і киринейські, які, прийшовши до Антіохії, говорили і до греків, благовістячи Господа Ісуса. **21.** І Господня рука була з ними, і велике число тих, що повірили, навернулися до Господа. **22.** Вістка про них досягла Єрусалимської церкви. Послали Варнаву, щоб пішов до Антіохії. **23.** Він, прийшовши і побачивши Божу благодать, зрадів і заохочував усіх рішучістю серця триматися Господа, **24.** бо був людиною доброю і сповненою Святого Духа і віри. І багато людей пристало до Господа. **25.** Попрямував до Тарса, щоб відшукати Савла. **26.** Знайшовши, привів до Антіохії. Сталося, що вони цілий рік збиралися в церкві, навчаючи велику громаду. Вперше в Антіохії учнів названо християнами. **27.** У ті ж дні прибули з Єрусалима до Антіохії пророки. **28.** Вставши, один із них, на ім'я Агав, провістив через Духа великий голод, який мав бути у всьому світі, - який і настав за Клавдія. **29.** Тоді учні постановили послати - хто що мав - допомогу братам, які жили в Юдеї. **30.** Це й зробили, пославши до старших через руки Варнави і Савла.

Глава 12

1. У той час цар Ірод підніс руки, щоб декому з церкви заподіяти зло. **2.** Убив мечем Іванового брата Якова. **3.** Коли побачив, що це подобається юдеям, задумав схопити й Петра. Були тоді дні Опрісноків. **4.** Схопив Його й посадив до в'язниці, передав чотирьом четвіркам вояків, щоб стерегли його, бажаючи вивести його до народу після Пасхи. **5.** Отже, Петра стерегли у в'язниці. Ревна молитва піднімалася від церкви до Бога за нього! **6.** Коли Ірод мав його вивести, тієї ночі Петро спав між двома вояками, скований двома залізними кайданами; а сторожі перед дверима стерегли в'язницю. **7.** І ось Господній ангел став перед ним, - і світло засяло в кімнаті. Штовхнувши Петра у бік, підвів його, кажучи: Швидко вставай! І спали залізні кайдани з його рук. **8.** Сказав же ангел до нього: Підпережися і взуйся в свої сандалі. Зроби же це. І каже йому: Зодягнися в свою одіж і йди за мною. **9.** Вийшовши, попрямував за ним, не знаючи, чи це дійсність, - те, що відбувається через ангела, - бо думав, що бачить видіння. **10.** Минувши першу й другу сторожі, прийшли до залізної брами, що вела до міста, - вона сама собою їм відкрилася. Вийшовши, поминули одну вулицю - і тут же відступив ангел від нього. **11.** Отямившись, Петро сказав: Нині твердо знаю, що Господь послав свого ангела і вирвав мене з Іродових рук та від усіх сподівань юдейського народу. **12.** Подумавши, прийшов до Маріїної хати, матері Івана, прозваного

Марком. Тут зібралися численні люди і молилися. **13.** Як постукав він у двері двору, вийшла рабиня на ім'я Рода, щоб довідатися. **14.** Пізнавши голос Петра, з радості не відчинила дверей, а прибігла і сказала, що Петро стоїть під дверима. **15.** Вони їй сказали: Ти навіжена! Вона ж настоювала, що так воно є. Вони ж говорили: Це його ангел. **16.** Петро стукав далі. Відчинивши, побачили його й жажнулися. **17.** Махнувши їм рукою, щоб мовчали, розповів їм, як Господь його вивів із в'язниці. Сказав: Сповістіть це Якову й братам. Вийшов, пішов до іншого місця. **18.** Коли настав день, поміж вояками зчинилася велика тривога: що сталося з Петром? **19.** Ірод, пошукавши його і не знайшовши, допитавши сторожів, наказав їх відвести. Потім пішов з Юдеї до Кесарії і перебував [там]. **20.** Ірод гнівався на тирян і сидонян. Прийшли ті до нього й однодушно благали Власта, царського постельника, просили миру, бо жилилися їхні землі з царських. **21.** Одного призначеного дня Ірод, зодягнутий у царські шати і сівши на судищі, говорив до них з гордістю. **22.** Юрба ж кричала: Це голос Бога, а не людини. **23.** Зненацька вдарив його Господній ангел, бо не віддавав славу Богові. З'їли [його] черви - він помер. **24.** Боже слово зростало і множилося. **25.** Варнава й Савло, скінчивши службу, повернулися до Єрусалима, взявши Івана, званого Марком.

Глава 13

1. В Антіохійській Церкві були [деякі] пророки й учителі: Варнава, Симон, прозваний Нігером, Луцій Кириноєць, Манаїл, вихований разом з Іродом тетрархом, і Савло. **2.** Як служили вони Господеві й постили, сказав Святий Дух: Відділіть мені Варнаву та Савла на діло, на яке я покликав їх. **3.** Попостивши й помолившись і поклавши на них руки, відпустили. **4.** Вони послані були Святим Духом і пішли до Селекії, звідти відпливли до Кіпру. **5.** Бувши на Саламіні, звіщали Боже слово в юдейських синагогах. Мали Івана за слугу. **6.** Пройшовши весь острів аж до Пафи, знайшли якогось чоловіка - ворожбита, фальшивого пророка, юдея на ім'я Вар Ісус, **7.** який був з проконсулом Сергієм Павлом - розсудливим чоловіком. Той, покликавши Варнаву і Савла, старався почути Боже слово. **8.** Противився їм Еліма-ворожбит, - бо так перекладається його ім'я, - намагаючись відвернути проконсула від віри. **9.** Савло - він же Павло, - сповнившись Святим Духом і поглянувши на нього, **10.** сказав: О, повний усякої омани і всякої злоби, сину диявола, ти, ворогу всякої правди! Чи не перестанеш перекручувати рівні Господні дороги? **11.** І нині рука Господня на тобі - будеш сліпим, не бачачи сонця до часу. Зненацька обгорнули його морок й темрява і, ходячи навпомацки, шукав провідника. **12.** Тоді проконсул, побачивши, що сталося, повірив, дивуючись навчанню Господньому. **13.** Відпливши з Пафи, ті, що були з Павлом, прийшли до Пергії Памфілійської. Іван же, відлучившись від них, повернувся до Єрусалима. **14.** Вийшовши з Пергії, вони прийшли до Антіохії Пісидійської і, ввійшовши до синагоги в день суботній, сіли. **15.** Після читання закону і пророків послали начальники синагоги до них, кажучи: Брати, якщо є у

вас слово втіхи для народу, говоріть. **16.** Уставши й махнувши рукою, Павло сказав: Мужі ізраїльські й ті, що бояться Бога, слухайте. **17.** Бог цього народу, Ізраїлевого, вибрав наших батьків і підняв народ, що був скитальцем у Єгипетській землі, високою рукою вивів їх із неї. **18.** Сорок років годував їх у пустині. **19.** Підкоривши сім народів у Ханаанській землі, дав у спадщину їхню землю **20.** - майже по чотириста п'ятдесятьох роках. І після цього дав суддів - до пророка Самуїла. **21.** Потім просили царя - і Бог дав їм Савла, сина Кисового, мужа з племені Веніямина, - на років сорок. **22.** Віддаливши його, поставив їм за царя Давида, до якого, засвідчивши, сказав: Знайшов я Давида, сина Єсеевого, людину мого серця, - він виконає всі мої бажання. **23.** З його насіння Бог за обітницею підніс Ісуса - на порятунок Ізраїлю. **24.** А Іван проповідував перед його приходом хрещення покаяння - всьому ізраїльському народові. **25.** А коли Іван завершував свій шлях, то сказав: За кого мене маєте? Це не я! Але йде за мною той, якому я не гідний розв'язати ремінця взуття. **26.** Мужі-брати, сини роду Авраама, і хто богобоязний між вами! Вам послано слово спасіння. **27.** Бо ті, що живуть у Єрусалимі, і їхні правителі, не зрозумівши цього, виконали слова пророчі, що читаються щосуботи, - засудивши його. **28.** Не знайшовши жодної вини, гідної смертної кари, попросили Пилата вбити його. **29.** Коли ж виконали все написане про нього, то зняли з дерева і поклали до гробниці. **30.** Бог же воскресив його з мертвих. **31.** Він багато днів з'являвся тим, що пішли з ним з Галилеї до Єрусалима, які нині є його свідками перед людьми. **32.** І ми благовістимо вам ту обітницю, що дана була батькам, **33.** Бог виконав її для нас, їхніх дітей, воскресивши Ісуса, як ото в другому псалмі написано: Ти мій Син, я нині тебе породив. **34.** А що воскресив його з мертвих, щоб більше не повернувся у тління, так заповів: Дам вам справжні Давидові святощі. **35.** Тому і в іншому місці говорить: Не даси своєму святому побачити тління. **36.** Давид, послуживши своєму родові, з Божої волі заснув і переставився до своїх батьків, - і бачив тління. **37.** А той, якого Бог воскресив, - не побачив тління. **38.** Хай буде відомо вам, мужі-браття, що через нього вам звіщається відпущення гріхів, і в усьому, від чого ви не могли оправдатися в законі Мойсеевим, **39.** у цьому кожний вірний виправдається. **40.** Стережіться, щоб не прийшло [на вас] сказане в пророків: **41.** Дивіться, глумителі, й дивуйтеся і зникніть, бо справу роблю в днях ваших, справу, в яку не повірите ви, якщо хтось розкаже вам. **42.** Коли виходили вони [з юдейської синагоги, погани] просили, щоб наступної суботи говорили до них ці слова. **43.** Як розійшлися з синагоги, багато з юдеїв і богобоязні проселіти пішли за Павлом і Варнавою. Вони, говорячи до них, переконували їх перебувати в Божій ласці. **44.** Наступної суботи мало не все місто зібралося, щоб послухати Господнє слово. **45.** Побачили юдеї юрбу, сповнилися заздрістю і перечили тому, що говорив Павло, [опиралися ї] богозневажали. **46.** Набравшись відваги, Павло і Варнава сказали: Треба було спочатку вам говорити Боже слово, але оскільки ви відкинули його і самі себе робите негідними вічного життя, то ми звертаємося до поган. **47.** Бо так заповів нам Господь: Поклав я тебе на світло поганам, щоб ти був спасінням аж до краю землі.

48. Чуючи це, погани раділи і прославляли Господнє слово - і повірили ті, що були призначені для вічного життя. **49.** Слово Господнє розходилося по всій країні. **50.** Юдеї підбурювали побожних і шляхетних жінок та визначних громадян і почали переслідувати Павла й Варнаву, вигнали їх за свої кордони. **51.** Вони, обтрусивши порошок із ніг проти них, прийшли до Іконії. **52.** А учні наповнювалися радістю і Святим Духом.

Глава 14

1. Сталося таке в Іконії, що разом увійшли вони до юдейської синагоги і говорили так, що повірило дуже велике число юдеїв та греків. **2.** Ті ж юдеї, що не повірили, підбурювали і ятрили душі поган проти братів. **3.** Втім, вони були тут досить часу, відважно діючи в Господі, який засвідчував слово своєї ласки, роблячи знамення й чуда через їх руки. **4.** Розділилися люди у місті: одні були з юдеями, інші - з апостолами. **5.** Коли погани та юдеї із своїми провідниками зчинили заколот, щоб їх зневажити і побити камінням, **6.** вони, довідавшись про це, втекли до лікаонських міст, - у Лістру і Дервію та в околиці, **7.** і тут благовістили. **8.** У Лістрі сидів один чоловік, хворий на ноги, кривий від народження; він ніколи не ходив. **9.** Слухав він Павла, який говорив. Поглянувши на нього і побачивши, що має віру для порятунку, **10.** сказав Павло дуже голосно: Встань прямо на ноги. Той підскочив і почав ходити. **11.** Люди побачили, що зробив Павло, піднесли свій голос, кажучи по-лікаонському: До нас зійшли боги в людській подобі. **12.** Називали Варнаву Зевсом, Павла - Гермесом, бо той був провідником у слові. **13.** Жрець Зевса, що перебував перед містом, привів до брами бичків, та вінки, хотів разом з юрбою приносити жертву. **14.** Почувши, апостоли Варнава і Павло, роздерли одяг свій, кинувшись між людей, кричали: **15.** Люди, що ви робите? І ми подібні до вас, люди, що благовістимо вам відвертатися від цих марнот до живого Бога, який створив небо, землю, море і все, що в них. **16.** Він у минулих поколіннях допустив, щоб усі погани ходили своїми дорогами. **17.** Він, проте, не переставав свідчити про себе, творячи добро, даючи вам дощі з неба і плідні часи, насичуючи їжею та веселістю ваші серця. **18.** Говорячи це, ледве заспокоїли людей, щоб утрималися приносити їм жертву. **19.** Прийшли з Антіохії та Іконії юдеї і, підбурюючи людей, побили Павла камінням, витягли його за місто, думаючи, що він помер. **20.** Коли учні оточили його, він устав, увійшов до міста. А назавтра пішов з Варнавою до Дервії. **21.** Благовістуючи тому містові, навчивши багатьох, повернулися до Лістри й Іконії та Антіохії. **22.** Зміцнювали душі учнів, благали залишатися у вірі, бо через великі утиски треба нам увійти до Божого Царства. **23.** Висвятивши їм пресвітерів для всіх Церков, помолившись із постом, передали їх Господеві, в якого повірили. **24.** Проїшовши Пісидію, прийшли до Памфілії. **25.** Казали слово в Пергії, зайшли до Атталії. **26.** Звідти відпливли до Антіохії, де були передані Божій ласці на справу, яку і довершили. **27.** Прийшовши туди і

зібравши церкву, розповіли, що Бог зробив з ними, як відкрив поганам двері віри. **28.** Перебували ж немало часу з учнями.

Глава 15

1. І дехто, прийшовши з Юдеї, навчав братів: Коли не обріжетеся, за звичаєм Мойсея, не можете спастися. **2.** Коли ж виникла суперечка й чимале змагання Павла та Варнави з ними, то постановили, щоб Павло й Варнава та деякі інші з них пішли до апостолів і старшин у Єрусалим із цим питанням. **3.** Послані, отже, церквою, переходили Фінікію і Самарію, розповідаючи про навернення поган, і чинили велику радість усім братам. **4.** Прийшовши ж до Єрусалима, були прийняті церквою, апостолами і старшинами. Розповіли, скільки Бог зробив з ними. **5.** Піднялися ж деякі, що з єресі фарисейської, які повірили, кажучи, що треба обрізати їх і заповісти зберігати закон Мойсея. **6.** Зібралися апостоли і старці, щоб розглянути цю справу. **7.** Після довгої суперечки, вставши, Петро сказав до них: Мужі-брати, ви знаєте, що від перших днів Бог поміж нас вибрав мене, щоб моїми устами погани почули слово благовістя і повірили. **8.** І серцезнавець Бог засвідчив їм, давши [їм] Святого Духа, як і нам, **9.** і ніякої різниці не зробив між нами й ними, вірою очистивши їхні серця. **10.** То чому ж тепер випробовуєте Бога, щоб накласти учням на шиї ярмо, якого не змогли понести ані наші батьки, ані ми? **11.** Але віримо, що спасемося ласкою Господа Ісуса так, як і вони. **12.** Замовкли всі люди і слухали Варнаву та Павла, які розповідали, скільки зробив Бог знамень і чудес між поганам через них. **13.** Як замовкли ж вони, відповів Яків, кажучи: Мужі-брати, послухайте мене. **14.** Симон розповів, що раніше Бог відвідав, щоб вибрати з поган народ для свого ймення. **15.** І з цим узгоджуються слова пророків, як написано: **16.** Після цього повернуся і відбудую занепалий намет Давидів, і руїну його відбудую, і поставлю його, **17.** щоб решта людей шукала Господа, і всі погани, над якими кликано моє ім'я, говорить Господь, що робить це [все]; **18.** відомі од віку [Богові всі його діла]. **19.** Тому я вважаю, аби не докучати тим, що з поган навертаються до Бога, **20.** але заповісти їм стерегтися від ідолських жертв, і розпусти, і задушення, і крові. **21.** Бо Мойсей з давніх родів має своїх проповідників у містах, що читають його в синагогах щосуботи. **22.** Тоді сподобалось апостолам і старшинам з усією церквою послати в Антіохію з Павлом і Варнавою обраних з-поміж себе мужів: Юду, що зветься Варсавою, і Силу, мужів славних між братами. **23.** І написали [це] своєю рукою: Апостоли, і старці, [і] брати тим, що є в Антіохії, і Сирії, і Килікії, братам, що з поган, вітання. **24.** Бо ж ми почули, що деякі, кого ми не посилали, вийшовши від нас, збентежили вас словами, хвилюючи ваші душі, [кажучи обрізатися і зберігати закон]; **25.** сподобалось нам, зібраним одностайно, вибраних мужів послати до вас із нашими улюбленими Варнавою і Павлом, **26.** людьми, які віддали свої душі за ім'я нашого Господа Ісуса Христа. **27.** Послали ми Юду й Силу, і вони словом розповідатимуть те саме. **28.** Подобалося бо Святому Духові і нам не накласти на вас ніякого більшого тягара, за

винятком цього необхідного, **29.** стримуватися від жертв ідолам, і крові, і задушення, і розпусти. Добре зробіть, як цього будете стерегтися. Бувайте здорові! **30.** Посланці прийшли до Антіохії і, зібравши людей, передали послання. **31.** Прочитавши ж, зраділи і втішились. **32.** Юда ж і Сила, і самі будучи пророками, рясними словами втішали і зміцнювали братів. **33.** Перебувши якийсь час, відпущені були з миром братами до тих, що їх послали. **34. 35.** Павло ж і Варнава жили в Антіохії, навчаючи і благовістуючи з багатьма іншими Господнє слово. **36.** А по кількох днях сказав Павло до Варнави: Ходімо знов, відвідаймо братів у всіх містах, де проповідували ми Господнє слово, щоб побачити, як маються. **37.** Варнава забажав узяти з собою й Івана, прозваного Марком, **38.** а Павло вважав, що краще не брати того, що відлучився від них з Памфілії і не пішов з ними на працю. **39.** І постала незгода так, що розлучилися вони між собою. Варнава, взявши Марка, відплив до Кіпру, **40.** а Павло, вибравши Силу, пішов, переданий братами ласці Божій. **41.** Проходив він Сирію і Килікію, зміцнюючи церкви.

Глава 16

1. Прийшов же він до Дервії і Лістри. І ось був тут якийсь учень на ім'я Тимотей, син жінки, наверненої юдейки, а батька грека. **2.** Добре свідчили про нього ті брати, що були в Лістрі та в Іконії. **3.** Павло забажав, щоб він ішов з ним, і, взявши, обрізав його через юдеїв, які були в тих місцевостях, бо всі знали, що його батько був греком. **4.** Коли переходили міста, передавали їм зберігати постанови, які видали в Єрусалимі апостоли і старші. **5.** Церкви ж зміцнювалися на вірі й зростали числом щодня. **6.** Пройшли через Фригію і Галатійську країну, оскільки Святий Дух заборонив їм провіщати слово в Азії; **7.** дійшовши ж до Мисії, намагалися піти до Витинії, та їм не дозволив Дух Ісусів. **8.** Перейшовши Мисію, прибули до Троади. **9.** І вночі з'явилося видіння Павлові. Якийсь чоловік, македонець, стояв і благав його, кажучи: Прийди до Македонії, допоможи нам. **10.** Як побачив він те видіння, враз постарались ми піти до Македонії, збагнувши, що Бог покликав нас благовістити їм. **11.** Відпливши з Троади, прибули ми до Самотракії, а другого дня до Неаполя, **12.** звідти і до Филип, що є місто-колонія, перша частина Македонії. В тім місті перебували ми кілька днів. **13.** А в суботу вийшли за браму до річки, де за звичаєм, було молитовне місце, і, посідавши, говорили до жінок, що зібралися. **14.** І слухала одна жінка, на ім'я Лідія, продавець кармазину з міста Тіятира, що шанувала Бога. Господь відкрив їй серце, щоб сприймати те, що казав Павло. **15.** Як охрестилася вона та її дім, то благала, кажучи: Якщо ви вважали мене за вірну Господеві, то прийдіть до моєї оселі й живіть! І змусила нас. **16.** І сталося, як ішли ми на молитву, зустріла нас якась рабиня, що мала дух віщуна, яка, віщуючи, давала великий прибуток своїм господарям. **17.** Вона йшла слідом за Павлом та за нами і кричала, кажучи: Ці люди - це раби Бога Всевишнього, які провіщають вам шлях спасіння. **18.** Вона робила це багато днів. Надокучило ж [це] Павлові, і, обернувшись, він сказав духові: Наказую тобі ім'ям

Ісуса Христа - вийди з неї. І вийшов тієї години. **19.** Її пани, побачивши, що пропала надія їхнього заробітку, взявши Павла та Силу, притягли на ринок до князів, **20.** і, повівши їх до воєвод, сказали: Ці люди, будучи юдеями, бунтують наше місто **21.** і навчають звичаїв, яких нам, римлянам, не годиться приймати ані виконувати. **22.** І збіглася юрба проти них, і воєводи, роздерши їхній одяг, наказали бити їх палицями. **23.** І завдавши їм багато ран, кинули до в'язниці, наказавши в'язничному сторожеві пильно їх стерегти. **24.** Він, діставши такий наказ, кинув їх до внутрішньої в'язниці і забив їхні ноги в колоди. **25.** Опівночі Павло й Сила, молячись, прославляли Бога, а в'язні слухали їх. **26.** Раптом стався великий землетрус, аж порушилась основа в'язниці, відчинилися враз усі двері, і з усіх кайдани поспадали. **27.** А коли прокинувся сторож темниці й побачив, що двері в'язниці відчинено, витяг меч а й хотів себе вбити, думаючи, що в'язні повтікали. **28.** Павло ж закричав гучним голосом, кажучи: Не роби собі ніякого зла, бо всі ми ось тут. **29.** Попросивши світла, той ускочив і, тремтячи, припав до Павла та Сили **30.** і, вивівши їх геть, спитав: Добродії, що мені треба робити, аби спастися? **31.** Вони відказали: Віруй у Господа Ісуса [Христа і] спасешся ти і твій дім. **32.** І говорили йому Господнє слово і всім, що в його оселі. **33.** І, забравши їх тієї години ночі, обмив їм рани, і тут же охрестився сам і вся його родина. **34.** А ввівши їх до оселі, поставив частування і радів з усім домом своїм, що ввірував у Бога. **35.** Коли настав день, послали воєводи паличників, кажучи: Відпусти тих людей. **36.** А темничний сторож переказав ці слова Павлові, що послали воєводи, аби вас відпустити. Тож вийдіть тепер та йдіть з миром. **37.** А Павло відказав їм: Прилюдно побивши нас, римлян, незасуджених людей посадили до в'язниці, а тепер таємно нас виводять? Ні ж бо, хай самі придуть та й виведуть нас. **38.** Паличники сповістили воєводам ці слова. Ті налякалися, почувши, що вони римляни, **39.** прийшли й ублагали їх, а ввівши, благали, щоб пішли з міста. **40.** Як вийшли з в'язниці, прибули до Лідії і, побачивши братів, потішили [їх] та й пішли.

Глава 17

1. Проїшовши Амфіполь та Аполонію, прийшли до Солуня, де була юдейська синагога. **2.** За звичаєм, Павло ввійшов до них і через три суботи змагався з ними з Писання, **3.** пояснюючи й доводячи, що Христос мусив потерпіти і воскреснути з мертвих і що той Ісус, якого я вам проповідую, є Христос. **4.** І деякі з них повірили і пристали до Павла та Сили, дуже багато з побожних греків і чимало шляхетних жінок. **5.** Юдеї позаздрили і, зібравши з площ якихось негідних людей, учинили заколот, бунтували в місті. Прийшовши до хати Ясона, шукали їх, щоб вивести до натовпу, **6.** а не знайшовши їх, потягли Ясона та декого з братів до начальників міста, кричучи: Ті, які збурили світ і сюди прийшли, **7.** їх прийняв Ясон, і всі вони діють усупереч наказам кесаря, кажучи, що є інший цар - Ісус. **8.** Підбурили юрбу і начальників міста, що це слухали, **9.** і, взявши поруку від Ясона та інших, відпустили їх. **10.** Брати негайно відіслали вночі

Павла та Силу до Вереї: прибувши, вони пішли до юдейської синагоги. **11.** Ці були шляхетніші від тих, що в Солуні. Вони прийняли слово з усією ревністю, щодня досліджуючи Писання, чи так воно є. **12.** Тож багато хто з них повірив, немало і з грецьких шляхетних жінок та чоловіків. **13.** А як довідалися ті юдеї, що з Солуна, що й у Вереї Павло проповідує Боже слово, прибули і там підбурювали та бунтували людей. **14.** Тоді негайно брати Павла відіслали, щоб ішов аж до моря; лишилися тут Сила й Тимофій. **15.** Ті, що супроводжували Павла, провели його до Атен і, одержавши наказ для Сили й Тимофія, щоб якомога швидше прийшли до нього, відбули. **16.** Як очікував їх Павло в Атенах, дратувався в ньому його дух, бачачи, що місто переповнене ідолами. **17.** Він дискутував у синагозі з юдеями, і з побожними, і щодня на ринках із тими, що траплялися. **18.** Деякі ж з епікурійців та стоїків, філософів, сперечалися з ним, одні казали: Що ж то хоче сказати цей балакун? А інші: Здається, він проповідник чужих бісів. Бо благовістив [їм] про Ісуса і воскресіння. **19.** Узявши його, повели на Ареопаг, кажучи: Не можемо зрозуміти, що це за нова наука, яку ти проповідуєш? **20.** Бо вкладаєш щось чуже до наших вух; отже, хочемо знати, що це має бути. **21.** Усі атенці та захожі чужинці нічим іншим не займалися, хіба щоб говорити або слухати щось нове. **22.** А Павло, ставши серед Ареопагу, сказав: Мужі атенські, з усього бачу, що ви дуже побожні. **23.** Бо переходячи й оглядаючи ваші святощі, я знайшов також жертовника, на якому написано: Невідомому Богові. Отже, того, кого не знаючи побожно шануєте, я вам проповідую. **24.** Бог, що створив світ і все, що в ньому, бувши Господом неба й землі, не живе в рукотворних храмах **25.** і не приймає служіння людських рук, не потребує нічого, бо сам дає всім життя, і дихання, і все. **26.** Створив же він з одного весь людський рід, щоб жив по всій поверхні землі, визначивши наперед обумовлені пори та межі їхнього замешкання, **27.** щоб шукали Бога; може, шукатимуть його і знайдуть, бо недалеко він від кожного з нас. **28.** У ньому бо ми живемо і рухаємося і є, як і деякі з ваших поетів казали: Бо і ми з його роду. **29.** Отже, будучи з Божого роду, ми не повинні вважати, що божество подібне до золота, або срібла, або каміння - мистецького твору та вигадок людини. **30.** Отже, Бог, незважаючи на часи незнання, тепер наказує всім людям скрізь покаятися, **31.** бо визначив день, коли має судити цілий світ по справедливості через мужа, якого настановив, віру подаючи всім, воскресивши його з мертвих. **32.** Почувши ж про воскресіння з мертвих, одні глузували, а інші казали: Про це послухаємо тебе іншого разу. **33.** Так Павло вийшов з-поміж них. **34.** А деякі мужі, приставши до нього, увірували, серед них був і Діонісій Ареопагіт, і жінка, на ім'я Дамар, та інші з ними.

Глава 18

1. Після цього [Павло], відійшовши з Атен, прибув до Коринта. **2.** І знайшов якогось юдея, на ім'я Акила, понтієця родом, що недавно прибув з Італії, та Прискилу, його жінку, бо Клавдій наказав усім юдеям залишити Рим. І прийшов до них. **3.** А що вони були того самого ремесла, лишився в

них і працював - їхнім ремеслом було виробляти намети. **4.** Щосуботи дискутував у синагозі, переконуючи юдеїв та греків. **5.** А коли прибули з Македонії Сила та Тимофій, Павло віддався слову, свідчачи юдеям, що Ісус є Христом. **6.** А коли вони противилися і богозневажали, то він обтрусив свій одяг і мовив до них: Кров ваша на головах ваших. Я чистий, відтепер піду до поган. **7.** І, пішовши звідти, прибув до оселі такого собі, на ім'я Тита Юста, що шанував Бога; його оселя була край синагоги. **8.** А Крисп, голова синагоги, повірив Господеві з усім своїм домом, і багато з коринтян, почувши, увірували й охрестилися. **9.** Сказав же Господь у видінні вночі Павлові: **Не бійся, але говори й не мовчи, 10. бо я з тобою, і ніхто не накинеться на тебе, щоб заподіяти тобі зло, тому що маю в цьому місті багато людей.** **11.** Лишився на рік і шість місяців, навчаючи в них Божого слова. **12.** А коли Галіон був проконсулом в Ахаї, юдеї однодушно напали на Павла і привели його на суд, **13.** кажучи: Він проти закону підбурює людей шанувати Бога. **14.** Коли ж Павло хотів відкрити уста, Галіон сказав до юдеїв: Якби була якась несправедливість або підступна кривда, о юдеї, то я згідно зі словом послухав би вас; **15.** та коли сперечання іде про слово і про імена, і про ваш закон, глядіть самі, [бо] я не хочу бути суддею в цьому. **16.** І вигнав їх із суду. **17.** Тоді всі [греки] схопили Состена, голову синагоги, та били перед судом, а Галіонові те було зовсім байдуже. **18.** А Павло, перебувши ще багато днів, попрощався з братами й відплив до Сирії, і з ним Акила та Прискила. Він обстриг голову в Кенхреях, бо дав обітницю. **19.** Причालив до Ефеса й залишив їх тут, а сам, увійшовши до синагоги, розмовляв з юдеями. **20.** Як просили вони лишитися довший час [у них], то він не згодився, **21.** а попрощався і сказав: [Мені конче треба свято, яке наступає, провести в Єрусалимі], знову [ж] повернуся до вас, як буде воля Божа. Та й відплив з Ефеса. **22.** І прибувши до Кесарії, ввійшов, та привітавши церкву, відбув до Антіохії. **23.** Перебувши певний час, вирушив, переходячи за порядком галатську країну та Фригію, підтримуючи всіх учнів. **24.** Трапився в Ефесі один же юдей, на ім'я Аполлос, александрієць родом, чоловік красномовний. Він був сильний у Писанні. **25.** Він був наставлений на Господню дорогу, і, палаючи духом, упевнено говорив і навчав про Ісуса, знаючи тільки Іванове хрещення. **26.** І почав сміливо промовляти в синагозі. Почувши його, Акила і Прискила прийняли його, і точніше йому виклали про Божу дорогу. **27.** А коли він хотів піти до Ахаї, заохотивши, брати написали учням, щоб прийняли його, а він, прийшовши, дуже допоміг тим, що повірили через ласку, **28.** бо постійно заперечував юдеям, прилюдно доводячи Писанням, що Ісус є Христос.

Глава 19

1. І сталося, що коли Аполлос був у Коринті, Павло, обійшовши горішні країни, прибув до Ефеса і, знайшовши деяких учнів, **2.** сказав їм: Чи увірувавши, одержали ви Святого Духа? Вони ж відповіли йому: Та ми й не чули, що є Святий Дух. **3.** Сказав же [їм]: Тож у що ви хрестилися?

Вони відповіли: В Іванове хрещення. **4.** І мовив Павло: Іван хрестив хрещенням на покаяння, кажучи людям, щоб повірили в того, що йде за ним, цебто в Ісуса [Христа]. **5.** Почувши ж, охрестилися в ім'я Господа Ісуса, **6.** а коли Павло поклав на них руки, прийшов на них Святий Дух, і вони говорили мовами і пророкували. **7.** А було їх усіх чоловік із дванадцять. **8.** Увійшовши ж до синагоги, три місяці рішуче переконував і говорив про Боже Царство. **9.** А коли деякі опиралися і не вірили, злословлячи дорогу перед юрбою, відступив від них, відлучив учнів і диспутував щодня в школі [якогось] Тирана. **10.** Це було впродовж двох років, тож усі, що жили в Азії, почули Господнє слово, юдеї і греки. **11.** Бог чинив надзвичайні чуда руками Павла, **12.** так що й на недужих клали хустини й пояси з його тіла, і вони оздоровлялися від недуг, і злі духи виходили. **13.** Деякі з мандрівних ворожбитів юдейських почали закликати ім'я Господа Ісуса на тих, що мали злих духів, кажучи: Заклинаємо вас Ісусом, якого Павло проповідує. **14.** Було ж якихось сім синів Скеви, юдейського архиєрея, які це робили. **15.** Відповів же злий дух і сказав їм: Я Ісуса знаю, і Павла знаю, а ви хто такі? **16.** І скочив на них чоловік, у якому був злий дух, і, здолавши обох, подужав їх так, що втекли з тієї оселі нагі та поранені. **17.** Це стало відомо всім юдеям і грекам, що жили в Ефесі, і страх напав на них усіх, і славилось ім'я Господа Ісуса. **18.** Чимало хто з тих, що повірили, приходили, сповідуючись й розповідаючи про свої вчинки. **19.** Багато чарівників, зібравши книги, спалили перед усіма, і почислили їх ціну, і знайшли, що це п'ятдесят тисяч срібняків. **20.** Так сильно Господнє слово росло та зміцнювалося. **21.** А коли це сповнилося, Павло в Дусі задумав, пройшовши Македонію і Ахаю, іти до Єрусалима, сказавши: Як побуду там, то треба мені й Рим побачити. **22.** Пославши до Македонії двох із тих, що служили йому, Тимофія і Ераста, сам лишався якийсь час в Азії. **23.** Було того часу чимале сум'яття за дорогу. **24.** Бо якийсь золотар на ім'я Дмитро, що робив срібні храми Артеміді, давав митцям немалий заробіток. **25.** Зібравши їх і інших, що це робили, сказав: Мужі, ви знаєте, що наш прибуток - від цієї роботи, **26.** і бачите, й чуєте, що не тільки в Ефесі, а й майже в усій Азії цей Павло, переконавши, відвернув велику юрбу, кажучи, що то не боги, які зроблені руками. **27.** Не тільки ж є небезпека, що наше ремесло занепаде, але й за ніщо вважатимуть храм великої богині Артеміді. І буде знищена велич тієї, що її шанує вся Азія та цілий світ. **28.** Почувши й переповнившись гнівом, вони кричали, кажучи: Велика Артеміда ефеська! **29.** У місті зчинився заколот. Кинулися однодушно до видовища, схопивши Гая і Аристарха, македонців, Павлових супутників. **30.** Як же Павло хотів увійти в юрбу, учні не пустили його. **31.** Дехто з азійських начальників, які були його приятелями, пославши до нього, благали, щоб не йшов він до видовища. **32.** Кожний, отже, щось інше кричав, бо зібрання було в сум'ятті, і багато хто не знав, задля чого зібралися. **33.** З юрби вибрали Олександра, якого висували юдеї; Олександр же, махнувши рукою, хотів відповісти юрбі. **34.** А дізнавшись, що він юдей, усі зо дві години гукали в один голос: Велика Артеміда ефеська! **35.** А писар, заспокоївши юрбу, сказав: Мужі ефеські, чи є якась людина, яка не знає, що

місто Ефес шанує велику Артемиду і діопета? **36.** Отже, оскільки це незаперечне, треба вам угамуватися і не робити нічого необачного. **37.** А ви привели цих людей, що ні храму не збещують, ані богині нашої не зневажають. **38.** Отже, коли Дмитро й ті митці, що з ним, мають на когось справу, є судді та проконсули, хай позивають один одного. **39.** А як чогось іншого шукаєте, то те хай розв'яжеться за законом зборів. **40.** Бо нам загрожує небезпека за сьогоднішнє бути звинуваченими в заколоті, і немає жодної причини, якою зможемо виправдати цей розрух. І, сказавши це, розпустив зібрання.

Глава 20

1. Як заколот угамувався, Павло скликав учнів, потішив і поцілував їх та й вийшов, щоб іти до Македонії. **2.** Пройшовши ж ті околиці і підбадьоривши їх чималим словом, прибув до Греції **3.** і прожив три місяці. Як юдеї вчинили змову проти нього, коли бажав відплисти до Сирії, надумав повернутися через Македонію. **4.** З ним пішов [аж до Азії] Сопатер, берянин, пирієць та солуняни Аристарх і Секунд, і Гай, дєрвієць, і Тимофій, та азійці Тихик і Трохим. **5.** Вони відбули наперед і очікували нас у Трояді, **6.** а ми відпливли по святах Опрісноків із Филипів і прийшли за п'ять днів до них до Трояди, де прожили сім днів. **7.** Першого дня після суботи, як зібралися ми розломити хліб, Павло говорив до них, бажаючи відбутися на другий день, і затягнув слово до півночі. **8.** Було багато свічок у горниці, де ми зібралися. **9.** Якийсь юнак, на ім'я Евтих, сидів на підвіконні. Його здолав глибокий сон, бо Павло задовго говорив. Нахилившись уві сні, впав додолу з третього поверху, і підняли його мертвим. **10.** Зійшовши, Павло припав до нього, обняв і сказав: Не тривожтеся, бо його душа в ньому. **11.** Повернувшись, він переломив хліб і спожив достатньо, говорив аж до світанку, а потім вийшов. **12.** А юнака привели живим, і втішились немало. **13.** Ми ж, прийшовши до корабля, відпливли до Асона, бажаючи звідти взяти Павла, бо він так нам наказав був, бажаючи сам іти пішки. **14.** Як же пристав до нас в Асоні, ми взяли його та прибули до Мітилені **15.** і відпливли звідти на другий день, причалили навпроти Хіоса, наступного дня відпливли до Самоса, [і перебувши в Трогилії,] назавтра прийшли до Мілета. **16.** Бо Павло надумав поминути Ефес, щоб не забаритися в Азії. Бо він квапився, аби, якщо буде можливе, бути в Єрусалимі на день П'ятдесятниці. **17.** А з Мілета, пославши до Ефеса, прикликав пресвітерів церкви. **18.** Коли прийшли до нього, промовив до них: Ви знаєте, що від першого дня, відколи прийшов я до Азії, я з вами весь час перебував, **19.** служачи Господеві з усією покірливістю, і з слізьми та напастями, що трапилися мені від юдейських підступів; **20.** що я не поминув нічого з того, що корисне, аби сказати вам і навчати вас прилюдно й по оселях, **21.** свідкуючи юдеям та грекам перед Богом, щоб вони покаялися і ввірували в Господа нашого Ісуса. **22.** І ось тепер я, зв'язаний Духом, іду до Єрусалима, не знаючи, що там має мені трапитися; **23.** проте Святий Дух по містах свідчить мені, кажучи, що мене очікують кайдани та муки. **24.** Але [за ніщо не дбаю, ані]

сам не вважаю [свою] душу дорогоцінною, щоб [з радістю] скінчити свою дорогу та служіння, яке я одержав від Господа Ісуса: засвідчити Євангелію Божої ласки. **25.** І нині ось я знаю, що більше не побачите мого обличчя всі ви, між якими я ходив, проповідуючи [Боже] Царство. **26.** Тому свідчу вам сьогоднішнього дня, що я чистий від крові всіх. **27.** Бо я не ухилявся від того, аби сказати вам усю Божу волю. **28.** Пильнуйте себе та всієї отари, в якій вас Святий Дух поставив єпископами, щоб пасти церкву [Господа і Бога], яку він відкупив своєю кров'ю. **29.** [Бо] я знаю [це], що по моїм відході прийдуть до вас хижі вовки, які не щадитимуть отари, **30.** і з вас самих постануть мужі, що говоритимуть спотворене, щоб відтягти учнів слідом за собою. **31.** Тому пильнуйте, пам'ятаючи, що три роки день і ніч я не переставав навчати кожного зі слізьми. **32.** І тепер передаю вас Богові та слову ласки його, що може збудувати і дати спадщину між усіма освяченими. **33.** Срібла, чи золота, чи одежі я не жадав ні від кого. **34.** Самі знаєте, що моїм потребам і тим, що зі мною, послужили ці руки. **35.** Я вам усе показав, що, працюючи так, треба захищати немічних і згадувати слова Господа Ісуса, який сам сказав: **Блаженніше давати, ніж брати.** **36.** Промовивши це, він упав навколішки та й помолився з ними всіма. **37.** Великий же був плач усіх, і, впавши Павлові на шию, вони цілували його, **38.** сумуючи найбільше через слово, яке сказав, що більше не побачать його обличчя. І вони провели його до корабля.

Глава 21

1. А як ми, розлучившись із ними, відчалили, топливли просто і прибули до Коса, а другого дня до Родоса, і звідти до Патари. **2.** І знайшовши корабель, щоплив до Фінікії, увійшли та й попливли. **3.** Коли виринув Кіпр, ми лишили його по лівиці й попливли до Сирії і пристали в Тирі, бо тут корабель мав викласти товар. **4.** І, знайшовши учнів, перебували ми тут сім днів, а вони Павлові казали через Духа не йти до Єрусалима. **5.** Коли ж нам скінчилися дні, ми вирушили й пішли, а нас проводили всі з жінками та дітьми аж поза місто, і, схиливши на березі коліна, помолилися, **6.** попрощавшись один з одним і ввійшли до корабля, а вони повернулися додому. **7.** Ми ж, зачавши плавбу з Тира, пристали до Птолемаїди і, привітавши братів, перебували в них один день. **8.** Другого дня, вийшовши [ті, що з Павлом], прибули ми до Кесарії та завітали до господи Пилипа євангеліста, одного з сімох, і лишилися в нього. **9.** Він мав чотири дочки - дівиці, що пророкували. **10.** А як [ми] перебували багато днів, прийшов із Юдеї якийсь пророк, на ім'я Агав. **11.** І коли прибув до нас і взявши Павлів пояс, зав'язав собі руки та ноги і сказав: Так звіщає Святий Дух: Мужа, якого є цей пояс, так зв'яжуть юдеї в Єрусалимі і видадуть у руки поган. **12.** Як же почули ми це, то благали ми і місцеві, щоб він не йшов до Єрусалима. **13.** А Павло відповів: Що ви робите, плачучи й розриваючи мені серце? Бо я готовий не тільки бути зв'язаним, але і вмерти в Єрусалимі за ім'я Господа Ісуса. **14.** Як же він не піддавався, ми замовкли, сказавши: Хай діється Господня воля. **15.** По цих же днях, приготувавшись, пішли ми до Єрусалима. **16.** Прийшли

з нами й деякі учні з Кесарії, які завели нас до того, в кого ми мали замешкати, до якогось Мнасона, кіпрянина, давнього учня. **17.** Коли ми прибули до Єрусалима, брати прийняли нас з любов'ю. **18.** А другого дня пішов Павло з нами до Якова, і всі старші посходилися. **19.** Поздоровивши їх, розповідав він докладно все, що зробив Бог між поганями завдяки його служінню. **20.** Вони ж, почувши, славили Бога та сказали йому: Чи бачиш, брате, скільки тисяч юдеїв, що повірили і всі - ревні оборонці закону. **21.** Але сказано їм про тебе, що навчаєш усіх тих юдеїв, що між поганями, відступати від Мойсея, говорячи їм, щоб не обрізували дітей і не трималися звичаїв. **22.** Отже, що це? Напевне [юрба збіжиться, бо] почують, що ти прийшов. **23.** Тож зроби те, що тобі радимо. Є в нас чотири мужі, що склали на себе обітницю. **24.** Візьми їх, та й очисться з ними, і видатки за них заплати, щоб обстригти голову. І всі дізнаються, що те, що почули про тебе, - неправда, але що і сам наслідуєш і зберігаєш закон. **25.** Про тих же поган, що повірили, ми писали, розсудивши, щоб [вони не дотримувалися нічого з цих, лише, щоб] оберегали себе від ідоложертовного, і крові, і задушеного, і розпусти. **26.** Тоді Павло, взявши мужів, другого дня з ними очистився і ввійшов до храму, сповіщаючи закінчення днів очищення, коли принесеться за кожного з них приношення. **27.** А коли мали скінчитися сім днів, ті юдеї, що в Азії, побачивши його в храмі, підбурили всю юрбу і наклали на нього руки, **28.** вигукуючи: Мужі ізраїльські, допоможіть! Це людина, що всіх усюди навчає проти народу й закону, і цього місця. Та ще й греків увів до храму, і збезчестив це святе місце! **29.** Бо побачили вони Трохима Ефеського з ним у місті і думали, що його Павло ввів до храму. **30.** Заметушилося ж усе місто, і було збіговисько народу, і, схопивши Павла, тягли його геть із храму, а двері негайно зачинено. **31.** Як же намагалися вони його вбити, звістка дійшла до тисяцького чоти, що весь Єрусалим заворушився. **32.** Він, зараз узявши вояків та сотників, подався до них, а вони, побачивши тисяцького й вояків, перестали бити Павла. **33.** Тоді приступивши ж, тисяцький схопив його, і наказав зв'язати двома залізними кайданами, і випитував, хто він є і що зробив. **34.** Але кожен що інше кричав у юрбі. Він же, не можучи докладно зрозуміти через заколот, наказав відвести його в табір. **35.** Коли ж був на сходах, трапилося, що вояки мушили нести його перед юрбою, **36.** бо слідом ішла безліч народу та кричала: Геть його! **37.** Як мали ж увійти до табору, Павло каже тисяцькому: Чи можна мені щось тобі сказати? Той відповів: То ти вмієш по-грецькому? **38.** Чи ти часом не той єгиптянин, що перед цими днями вчинив заколот і вивів у пустиню чотири тисячі потаємних убійників? **39.** А Павло відповів: Я чоловік - юдей із Тарса в Килікії, громадянин славного міста. Благаю тебе, дозволь мені промовити до народу. **40.** Коли той дозволив йому, Павло, стоячи на сходах, махнув рукою до народу. А як настала велика тиша, крикнув юдейською мовою, кажучи:

Глава 22

1. Мужі-брати й батьки, послухайте тепер мого виправдання перед вами! 2. Почувши ж, що заговорив до них юдейською мовою, притихли. А він сказав: 3. Я чоловік - юдей, що народився в Тарсі килікійським, вихований у цьому ж місті, при ногах Гамалиїла, навчений докладно батьківського закону: я ревнитель Божий, як всі ви сьогодні. 4. Я цю дорогу переслідував аж до смерти, в'язучи і передаючи до в'язниці чоловіків і жінок, 5. як засвідчить про мене архиєрей і всі старші. Від них я одержав листи до братів у Дамаску і пішов, щоб привести зв'язаними до Єрусалима на муки тих, що там були. 6. Сталося ж, як я ішов і наближався до Дамаска опівдні, раптом з неба засяяло довкола мене велике світло. 7. Я впав на землю і почув голос, що говорив мені: **Савле, Савле, чому мене переслідуєш?** 8. Я ж відповів: Хто ти є, Господи? Сказав же до мене: **Я Ісус Назарянин, якого ти переслідуєш.** 9. А ті, що були зі мною, побачили світло [і перелякавшись], голосу ж, що говорив до мене, не чули. 10. Я запитав: Що маю робити, Господи? Господь промовив до мене: **Устань, іди до Дамаска, а там скажуть тобі про все, що треба тобі робити.** 11. І, оскільки я не бачив від яскравості того світла, до Дамаска мене вели за руку ті, що були зі мною. 12. А якийсь Ананій, за законом муж побожний, засвідчений усіма юдеями, мешканцями [Дамаска], 13. прийшовши до мене, і ставши, сказав мені: Савле, брате, прозрій. І в тій хвили я поглянув на нього. 14. Він же сказав: Бог наших батьків благоволив до тебе, щоб ти пізнав його волю і побачив Праведника, і почув голос із його вуст, 15. бо ти будеш йому свідком перед усіма людьми про те, що побачив і почув. 16. А тепер чого баришся? Устань, охрестися та обмий свої гріхи, прикликавши його ім'я. 17. Сталося ж, як я повернувся до Єрусалима й молився в храмі, був я в захваті 18. і побачив його, що говорив до мене: **Поспіши і хутко вийди з Єрусалима, бо не приймуть твого свідчення про мене.** 19. І я сказав: Господи, самі знають, що я садовив до в'язниці і бив по синагогах тих, що вірять у тебе, 20. а коли лилася кров твого свідка Степана, то сам я стояв, схвалював [на його убивство] і стеріг одяг тих, що його вбивали. 21. І сказав мені: **Іди, бо я пошлю тебе до народів далеко.** 22. Слухали ж його аж до цього слова і піднеси голос свій, кажучи: Забери з землі такого, бо не належиться йому жити. 23. Вони кричали, і жбурляли одяг, і порошок кидали в повітря, 24. а тисяцький звелів відвести його в табір, наказавши бичуванням випитати його, щоб зрозуміти, з якої причини так кричали проти нього. 25. Як же розтягли його канатами, то Павло сказав сотникові, що стояв: Хіба вам дозволено бичувати чоловіка - римлянина і не засудженого? 26. Почувши ж, сотник підійшов до тисяцького і сповістив, кажучи: [Зважай], що хочеш робити? Бо ж цей чоловік - римлянин. 27. Наблизившись, тисяцький сказав йому: Скажи мені, чи ти римлянин? Він відказав: Так. 28. Відповів же тисяцький: Я набув цього громадянства за великі гроші. А Павло сказав: А я в ньому й народився. 29. Негайно відступили від нього ті, що мали його допитувати, і тисяцький налякався, дізнавшись, що він римлянин і що він його зв'язав був. 30. А другого дня, бажаючи краще довідатись, у чому

юдеї його звинувачують, звільнив його [з кайданів] і наказав, щоб прийшли архиєреї і весь синедріон, і, привівши Павла, поставив його перед ними.

Глава 23

1. Поглянувши ж на синедріон, Павло сказав: Мужі-брати, я аж до цього дня служив Богу всім добрим сумлінням. 2. Та архиєрей Ананій наказав своїм прислужникам бити його в уста. 3. Тоді Павло сказав до нього: Бог тебе битиме, стіно побілена. Ти ж сидиш, щоб судити мене за законом, а наказуєш бити мене, переступаючи закон. 4. Прислужники ж сказали: Ти докоряєш Божому архиєресві? 5. І мовив Павло: Не знав я, брати, що це архиєрей, бо написано, що князеві твого народу не скажеш злого. 6. Зрозумівши ж, що одна частина - садукеї, а друга - фарисеї, Павло закликав у синедріоні: Мужі-брати, я фарисей, син фарисеїв. За надію на воскресіння мертвих я приймаю суд. 7. Як же він це промовив, стався розкол між фарисеями та садукеями, і збори поділилися. 8. Садукеї бо кажуть, що немає воскресіння, ані ангела, ані духа; фарисеї ж це визнають. 9. І зчинився великий галас, і деякі книжники, що були з частини фарисеїв, уставши, сперечалися, кажучи: Ми не знаходимо нічого лихого в цій людині. Що ж, як Дух заговорив до нього чи ангел? [Не супротивляймося Богові]. 10. А як колотнеча знялася велика, тисяцький, боячися, щоб вони Павла не роздерли, наказав воякам увійти та забрати його з-посеред них і відвести в табір. 11. А наступної ночі Господь, ставши перед ним, промовив: **Сміливіше, [Павле]. Бо як ти свідчив про мене в Єрусалимі, так тобі треба свідчити і в Римі.** 12. А коли настав день, [деякі] юдеї, вчинивши змову, склали клятву, кажучи, що не їстимуть і не питимуть, доки не заб'ють Павла. 13. Було понад сорок тих, що склали цю клятву. 14. Вони, наблизившись до архиєреїв і старших, сказали: Ми склали клятву нічого не їсти, доки не вб'ємо Павла. 15. Тож ви тепер із синедріоном скажіть тисяцькому, щоб [завтра] привів його до вас, наче бажаючи докладніше довідатися про нього. Ми ж перш ніж він наблизиться, готові його вбити. 16. А син Павлової сестри, почувши про змову, прибув і, ввійшовши до табору, сповістив Павлові. 17. Павло ж, покликавши одного з сотників, сказав: Поведи цього юнака до тисяцького, бо має йому щось сказати. 18. Отже ж, він, узявши його, привів до тисяцького і сказав: В'язень Павло, покликавши мене, попросив повести до тебе цього юнака, що має щось тобі сказати. 19. Узявши його за руку й відвівши набік, тисяцький спитав: Що ти маєш мені сповістити? 20. Той розповів: Юдеї змовилися попросити тебе, щоб завтра привів ти Павла на синедріон, наче бажають вони докладніше випитати його. 21. Ти ж не вір їм, бо чигають на нього понад сорок чоловік із них, що клятву склали ні їсти ні пити, доки не вб'ють його. І тепер вони готові й очікують від тебе повеління. 22. Тоді тисяцький відпустив юнака, наказавши нікому не розповідати, що це ти мені об'явив. 23. І покликавши якихось двох сотників, сказав: Приготуйте двісті вояків, щоб пішли до Кесарії, і сімдесят кіннотників, і двісті стрільців від третьої години ночі; 24. в'ючаків же приведіть, щоб

посадити Павла та відпровадити до намісника Фелікса. **25.** І написав листа такого змісту: **26.** Клавдій Лисій шановному намісникові Феліксові - вітання. **27.** Цього мужа, що його схопили юдеї та хотіли вбити, врятував я, приступивши з вояками та довідавшись, що він римлянин. **28.** Бажаючи ж пізнати причину, за яку його оскаржували, я повів [його] в їхній синедріон. **29.** Я знайшов, що його оскаржували в питаннях їхнього закону і що не було жодної провини, вартої смерти або кайданів. **30.** Як же мені було сказано про засідку, яку [юдеї] готували проти чоловіка, зараз послав я його до тебе, заповівши і оскаржувачам говорити перед тобою те, що мають проти нього. [Будь здоровий.] **31.** Тож вояки згідно з наказом узяли Павла, повели вночі до Антипатриди, **32.** а на другий день, полишивши кіннотників йти з ним, повернулися в табір. **33.** А ті прибули до Кесарії і, давши листа намісникові, поставили перед ним і Павла. **34.** Прочитавши ж і запитавши, з якого він краю, і довідавшись, що з Килікії, **35.** сказав: Вислухаю тебе, коли й твої оскаржувачі прийдуть. І наказав його стерегти в Іродовому преторі.

Глава 24

1. А через п'ять днів прибув архиерей Ананій зі старшими та якимсь промовцем Тертилом, що намісникові скаржилися на Павла. **2.** Коли його покликали, почав Тертил звинувачувати, кажучи: Маємо великий мир завдяки тобі і завдяки твоїй дбайливості цей народ блага має; **3.** це ми завжди і всюди визнаємо, преславний Феліксе, зі щирою подякою. **4.** Але щоб довго тебе не турбувати, прошу тебе у твоїй ласкавості коротко вислухати нас. **5.** Бо знайшовши цього згубного чоловіка, який сіє колотнечі між усіма юдеями в цілому світі і який є провідником назорейської єресі **6.** та намагався збезчестити храм, ми схопили його [і хотіли судити за нашим законом. **7.** А тисяцький Лисій, надійшовши з великою силою, вирвав його з наших рук, наказавши його обвинувачам з'явитися в тебе]. **8.** Від нього зможеш сам, розпитавши, про все це дізнатися, в чому ми його звинувачуємо. **9.** Долучилися ж і юдеї, кажучи, що так воно є. **10.** Відповів же Павло, коли намісник дав йому знак говорити: Знаючи, що ти багато років є суддею цього народу, сміливіше себе боронитиму, **11.** бо ти можеш довідатися, що немає більше ніж дванадцять днів, відколи прийшов я вклонитися до Єрусалима. **12.** І не знайшли мене ані в храмі, ані в синагогах, ані в місті, щоб з кимось сперечався я або зчиняв колотнечу між людей; **13.** не можуть довести тобі й того, в чому тепер мене звинувачують. **14.** Визнаю ж перед тобою, що в дорозі, яку вони звуть єрессю, служу батьківському Богові, вірячи в усе, що написане в законі і пророків. **15.** І маючи надію на Бога, чого й ці самі очікують, що має бути воскресіння [мертвих] праведних же і грішників. **16.** І я пильно дбаю про те, щоб завжди мати невинне сумління перед Богом і людьми. **17.** А по багатьох роках прийшов я, щоб принести моєму народові милостиню та офіри. **18.** При цьому знайшли мене очищеним у храмі, а не з юрбою чи з заколотом. **19.** Деяким же юдеям з Азії належало б перед тобою стати і говорити, коли мають щось проти мене. **20.** Або самі вони хай говорять, яку

неправду знайшли [в мене], як я стояв у синедріоні, **21.** хіба цей одинокий вислів, що його я вигукнув, стоячи між ними: Сьогодні я суджений вами за воскресіння мертвих. **22.** [Почувши] ж [це], Фелікс, дуже добре дорогу цю знавши, відклав їм справу, кажучи: Коли тисяцький Лисій прийде, розсуджу вас. **23.** І наказав сотникові стерегти його, але дати полегшу і нікому з близьких не забороняти йому служити [чи приходити] до нього. **24.** А через кілька днів прийшов Фелікс із своєю дружиною Друсилою, що була юдейкою, покликав Павла, щоб почути від нього про віру в Ісуса Христа. **25.** Як же він говорив про справедливість і здержливість та майбутній суд, Фелікс, перелякавшись, відповів: Тепер досить, іди, а відповідного часу покличу тебе. **26.** Водночас і сподівався він, що Павло дасть йому грошей, [щоб він його відпустив]. Тому і часто його кликав та розмовляв із ним. **27.** Як минуло два роки, Фелікс одержав наступника Поркія Феста. Бажаючи ж догодити юдеям, Фелікс лишив Павла зв'язаним.

Глава 25

1. А Фест, узявши владу, через три дні пішов із Кесарії до Єрусалима. **2.** Поскаржилися ж йому архиєреї та провідники юдеїв на Павла і благали його, **3.** просячи ласкаво, щоб послав його до Єрусалима, а самі готували засідку, щоб убити його в дорозі. **4.** Фест же відповів, щоб стерегли Павла в Кесарії, бо сам мав незабаром туди піти. **5.** Отже, - сказав він, - ті з вас, хто може, хай ідуть зі мною, і якщо є якась несправедливість у [цьому] чоловікові, хай обвинувачують його. **6.** Перебувши в них не більше як вісім або десять днів, повернувся до Кесарії; на другий день, сівши на суді, наказав привести Павла. **7.** Коли ж його привели, оточили його ті юдеї, що прийшли з Єрусалима, висуваючи багато тяжких обвинувачень, яких не могли довести. **8.** Павло ж боронився: Я нічим не згрішив ні проти юдейського закону, ані проти храму, ані проти кесаря. **9.** Тоді Фест, бажаючи догодити юдеям, промовив Павлові у відповідь: Чи ти хочеш піти до Єрусалима, там про це суд від мене прийняти? **10.** А Павло сказав: Я стою перед судом кесаревим, де мені належить суд прийняти. Юдеїв нічим я не скривдив, і ти добре це знаєш. **11.** Якщо ж кривду або щось гідне смерті я вчинив, то не відмовляюся вмерти. Якщо ж немає нічого того, в чому вони мене звинувачують, ніхто мене не може їм видати. Відкликаюся до кесаря. **12.** Тоді Фест, порозмовлявши з радниками, відповів: Ти відкликався до кесаря, то підеш до кесаря. **13.** Як минуло ж кілька днів, цар Агриппа і Верніка прибули до Кесарії поздоровити Феста. Коли ж перебули там багато днів, Фест розповів цареві про Павла, кажучи: Є один чоловік, в'язень, залишений Феліксом, **14.** **15.** на якого, коли був я в Єрусалимі, архиєреї і старші юдейські подали скаргу, домагаючись його засудження. **16.** Я відповів їм, що немає звичаю в римлян видавати якусь людину [на згубу], поки оскаржений перед собою не має обвинувачів і не матиме змоги боронитися від закидів. **17.** Коли ж зійшлися вони тут, я ніяк не забарився, другого дня сівши на суді, наказав привести чоловіка. **18.** Оточивши його, обвинувачувачі не вказали жодної провини з

тих, що я підозрівав, **19.** а мали з ним якісь суперечки про свої заботи і про якогось Ісуса померлого, про якого Павло запевняв, що він живий. **20.** Розгубившись у цьому питанні, я сказав, чи не хоче він піти до Єрусалима і там прийняти суд щодо цього. **21.** Оскільки ж Павло вимагав, щоб його залишили на розсуд Августа, я наказав стерегти його, доки не відішлю його до кесаря. **22.** Агриппа ж мовив до Феста: Хотів би я і сам того чоловіка послухати. [Він же] сказав: Завтра почуєш його. **23.** А назавтра прийшли Агриппа й Верніка з великою пишнотою і ввійшли до зали судової разом із тисяцькими та шляхетними мужами міста. І як Фест наказав, привели Павла. **24.** І каже Фест: Агриппо - царю і всі мужі, що прийшли з нами, бачите того, за якого докучав мені весь люд юдейський у Єрусалимі і тут, кричачи, що не належить йому більше жити. **25.** Я ж, дізнавшись, що нічого гідного смерті він не зробив, і як сам же він відкликався до Августа, розсудив я його послати. **26.** Не маю нічого певного про нього написати панові, тому привів я його перед вас, особливо перед тебе, Агриппо - царю, щоб, розпитавши, мав що писати. **27.** Бо здається мені недоречним послати в'язня, не зазначивши обвинувачення проти нього.

Глава 26

1. Агриппа ж сказав до Павла: Дозволяється тобі про себе самого говорити. Тоді Павло, простягнувши руку, почав оборону: **2.** Царю Агриппо, вважаю себе щасливим, що сьогодні перед тобою можу відповісти за все, в чому звинувачують мене юдеї, **3.** особливо тому, що ти знаєш усі юдейські звичаї і питання. Тому благаю тебе вислухати мене терпляче. **4.** А життя моє змалку, що пройшло між моїм народом у Єрусалимі, знають усі юдеї. **5.** Вони знають мене здавна, аби лиш хотіли засвідчити, що я жив фарисеєм за найдокладнішою сектою нашої віри. **6.** І тепер я стою суджений за надію обітниць, що Бог дав їй нашим батькам, **7.** до якої дванадцять наших поколінь, служачи безперестанно ніч і день, надіються дійти, за цю надію я, царю, оскаржений юдеями. **8.** Чи вважаєте ви за неймовірне, що Бог воскрешає мертвих? **9.** Правда, я вважав, що мені належить зробити багато ворожого проти ймення Ісуса Назарянина, **10.** що і зробив я в Єрусалимі; і багатьох із святих я замкнув до в'язниць, одержавши владу від архиєреїв. Коли ж їх убивали, давав я згоду. **11.** І дуже часто, караючи їх у всіх синагогах, примушував я їх до богозневаги. А вельми лютуючи на них, переслідував їх навіть по далеких містах. **12.** Ідучи до Дамаска в цих справах, з владою і наказом від архиєреїв, **13.** опівдні в дорозі побачив я, царю, світло з небес, ясніше від саява соняшного, що осяяло мене і тих, що йшли зі мною. **14.** Як же всі ми попадали на землю, почув я голос, що говорив до мене [і мовив] юдейською мовою: **Савле, Савле, чого мене переслідуєш? Тяжко тобі лізти на рожен.** **15.** Я сказав: Хто ти, Господи? Господь відповів: **Я Ісус, якого ти переслідуєш.** **16.** Але підведися і стань на свої ноги, бо на те з'явився я тобі, щоб зробити тебе слугою і свідком того, що ти бачив, і того, що відкрию тобі, **17.** визволяючи тебе від народу та від поган, до яких тебе посилаю, **18.** щоб відкрити їм очі, аби повернулися від темряви до

світла, і від влади сатани до Бога, щоб одержали вони відпущення гріхів і насліддя між освяченими вірою в мене. **19.** Тому, царю Агриппо, не був я супротивний небесному видінню, **20.** а спершу тим, що були в Дамаску, і потім тим, що в Єрусалимі, і в кожній юдейській околиці, і поганам я проповідував покаяння і навернення до Бога, і щоб чинили діла, гідні покаяння. **21.** Через це юдеї, схопивши мене в храмі, хотіли розтерзати. **22.** Та одержавши допомогу від Бога, аж до цього дня стою, свідчачи малому й великому, не розповідаючи нічого, крім того, про що говорили пророки й Мойсей, що має статися: **23.** що має постраждати Христос, що він, перший воскреслий із мертвих, має проповідувати світло народові та поганам. **24.** Як же він так відповідав, Фест гучним голосом сказав: Безумствуєш, Павле. Велика наука зводить тебе в безумство. **25.** А Павло: Не безумствую, - сказав, - шляхетний Фесте, кажу правдиві й розумні слова. **26.** Знає бо цар про це, до якого я сміливо говорю, бо не вірю, щоб із цього щось від нього заховалося, бо це не в закутку сталося. **27.** Чи віруєш, царю Агриппо, в пророків? Знаю, що віруєш. **28.** Агриппа Павлові: Ще трохи і мене переконаєш християнином стати. **29.** А Павло: Чи трохи, чи багато, благав я Бога, щоб не тільки ти, а й усі, що сьогодні мене чують, стали такими, як я, за винятком цих кайданів. **30.** [І, як це сказав йому,] підвівся цар, і намісник, і Верніка, і ті, що сиділи з ними, **31.** і, відійшовши, казали один одному, мовлячи, що нічого вартого смерті або кайданів цей чоловік не робить. **32.** Агриппа ж Фестові сказав: Цей чоловік міг би бути відпущеним, якби не відкликався був до кесаря.

Глава 27

1. Як же вирішено було, що ми маємо відпливти до Італії, передали Павла та деяких інших в'язнів сотникові августовського полку на ім'я Юлій. **2.** Зійшовши на адрамитський корабель, що мав пливти до азійських місць, ми відпливли. З нами був Аристарх, македонець із Солуня. **3.** Наступного ж дня причалили ми до Сидона. Юлій ставився до Павла по-людському і дозволив піти до друзів, скористатися їхнім піклуванням. **4.** Вирушивши звідти, прибули ми до Кіпру, бо вітри були супротивні. Коли перепливли килікійське й памфілійське моря, прийшли ми до Мира в Ликії. **5.** **6.** І тут сотник, знайшовши александрійський корабель, що плів до Італії, посадив нас на нього. **7.** Повільно пливучи багато днів і насилу допливши до Кніда, бо не дозволяв нам вітер, перепливли ми повз Крит коло Салмони. **8.** Ледве ж минаючи край, пристали до якогось місця, що зветься Добра Пристань, близько якого було місто Ласея. **9.** Як же минуло багато часу, і вже плавання стала небезпечною, бо й піст уже минув, Павло радив, **10.** кажучи їм: Мужі, бачу, що плавання не обійдеться без небезпеки і великої втрати не тільки для вантажу та корабля, а й для наших душ. **11.** Та сотник довіряв більше керманичеві і власникові судна, ніж тому, що казав Павло. **12.** Оскільки пристань не була зручною для зимівлі, більшість радила відпливти звідти, щоб, як можна, дістатися до Финіки, і перезимувати в критській пристані, неприступній західним

вітрам з півдня та з півночі. **13.** А як повіяв південний вітер, то подумали, що досягли бажаного, тому підняли вітрила й попливли повз Кріту. **14.** Та незабаром повіяв супротивний рвучкий вітер, що зветься евракилон. **15.** Коли підхопило корабель і він не міг протистояти вітрові, ми понеслися, гнані вітром. **16.** Підпливши до якогось острова, що зветься Кавда, насилу змогли ми втримати корабель, **17.** якого ми витягли і дібрали допоміжних засобів, обв'язуючи корабель. Боячись же, щоб не потрапити в Сирт, спустили вітрило і пливли так. **18.** На другий же день, як дуже нас кидала буря, ми почали викидати вантаж, **19.** а третього дня власноруч повикидали корабельне знаряддя. **20.** Оскільки багато днів не з'являлися ні сонце, ні зорі, і буря ж немала налягала, ми цілком втратили надію на порятунок. **21.** А як довго не їли, то Павло, ставши серед них, сказав: Треба було, о мужі, слухати мене й не відпливати від Кріту, - і обминули були ці лиха та втрати. **22.** А тепер благаю вас бадьоритись, бо не згине душа жодного з вас, хіба що корабель. **23.** Бо став переді мною цієї ночі ангел Бога, якому я належу і якому служу, **24.** кажучи: Не бійся, Павле. Тобі треба стати перед кесарем, і ось подарував тобі Бог усіх, що пливуть з тобою. **25.** Тому бадьорітеся, мужі. Бо вірую Богові, що станеться так, як мені було сказано. **26.** Ми мусимо дійти до якогось острова. **27.** А коли надійшла чотирнадцята ніч, як носило нас в Адріатиці, опівночі здогадалися моряки, що наближаються до якоїсь землі. **28.** І закинувши мірило, знайшли, що було двадцять сажнів; пройшовши ж трохи і знову закинувши, знайшли, що було п'ятнадцять сажнів. **29.** А боячись, щоб якимось не натрапити на скелясті місця, вкинули чотири ківви з носа корабля і молилися, щоб настав день. **30.** А коли моряки намагалися втекти з корабля і спустили човен у море, вдаючи, ніби з носа хочуть ківви закинути, **31.** Павло сказав сотникові й воякам: Якщо вони не залишаться в кораблі, ви не зможете врятуватися. **32.** Тоді вояки перерізали мотузи човна і дали йому впасти. **33.** Коли почало розвиднятися, Павло благав усіх прийняти їжу, кажучи: Сьогодні чотирнадцятий день, як ви без їжі чекаєте, лишаєтесь, нічого не ївши. **34.** Тому благаю вас узяти їжу, бо це на ваш рятунок. Жодному з вас волосина з голови не впаде. **35.** Сказавши ж це і взявши хліб, подякував Богові перед усіма і, переломивши, почав їсти. **36.** Тоді підбадьорилися всі і стали їжу приймати. **37.** Було ж нас у кораблі всіх душ двісті сімдесят шість. **38.** Наситившись їжею, полегшили корабель, викидаючи збіжжя в море. **39.** А коли настав день, не пізнали землі, а побачили якусь затоку, що мала пісок, до якого й хотіли, якщо можливо, причалити кораблем. **40.** І піднявши ківви, повкидали в море, разом розв'язали мотузки в стерна і, піднявши мале вітрило, як подував вітер, попрямували до берега. **41.** Наскочивши ж на мілину, застряг корабель, ніс же заповорвся і став нерухомий, а корму розбивала навала хвиль. **42.** Вояки ж радили, щоб в'язнів повбивати, аби ніхто не поплив і не втік. **43.** Сотник же, бажаючи зберегти Павла, стримав їх від того наміру і наказав тим, що можуть плавати, першими скакати й виходити на берег, **44.** а інші - хто на дошках, хто на будь-чому з корабля. І так сталося, що всі врятувалися на землю.

Глава 28

1. А коли ми врятувалися, то довідалися, що острів зветься Мальта. **2.** Тубільці ж виявили нам надзвичайне милосердя, бо, запаливши вогонь, приймали нас усіх, бо був дощ і холод. **3.** Як Павло ж назбирав купу хмизу й поклав на вогонь, змія, виповзши з жару, вкусила його за руку. **4.** Коли ж тубільці побачили, що змія звисає з його руки, говорили один до одного: Певне, цей чоловік убивця, що йому, врятованому від моря, помста жити не дає. **5.** А він струснув змію у вогонь, не зазнав жодної шкоди. **6.** Вони ж сподівалися, що він спухне або вмиєть упаде мертвий. Як же довго того очікували і бачили, що нічого злого йому не було, змінили думку й казали, що він Бог. **7.** Навкруги ж того місця були володіння начальника острова, на ім'я Поплій, який, прийнявши нас, три дні ласкаво гостив. **8.** І сталося, що Попліїв батько хворів на пропасницю і на червінку; Павло, ввійшовши до нього і помолившись, поклав на нього руки й оздоровив його. **9.** Коли ж це трапилося, то й інші на острові, що мали недуги, приходили і оздоровлялися. **10.** І вони вшанували нас великими почестями, а як ми відпливали, давали все, чого було треба. **11.** А по трьох місяцях відпливли ми александрійським кораблем, присвяченим Діоскурам, що перезимував на острові. **12.** І допливши до Сиракуз, перебували ми там три дні. **13.** Звідти, відпливши, прибули до Регії. А по однім дні, як повіяв південний вітер, другого дня прибули ми до Потіол, **14.** де знайшли братів, а вони вмовили нас перебути з ними сім днів. І так ми прибули до Рима. **15.** А звідти брати, почувши про нас, вийшли нам назустріч аж до Апієвого торгу та Трьох корчем. Побачивши їх, Павло подякував Богові і посмілівішав. **16.** Коли ж ми прийшли до Рима, [сотник передав в'язнів воєводі], а Павлові дозволено було перебувати окремо зі своїм сторожем, вояком. **17.** І сталося, що через три дні Павло скликав знатніших з юдеїв. Коли вони зійшлися, сказав їм: Мужі-брати, хоч я нічого не зробив проти народу або батьківських звичаїв, мене передано з Єрусалима в'язнем у руки римлян, **18.** які, розсудивши мою справу, хотіли відпустити, бо жодної смертельної провини не було в мені. **19.** Та юдеї противилися, тому я був змушений відкликатись до кесаря, але не для того, що я бажав народ мій у чомусь звинуватити. **20.** Тож із цієї причини попросив я вас побачити й порозмовляти, бо заради надії Ізраїлевої я обкутий цими кайданами. **21.** А вони відказали йому: Ми ані листа про тебе не одержали з Юдеї, ані жоден із братів, прийшовши, не сповістив і не сказав чогось злого про тебе. **22.** Просимо ж від тебе почути, що думаєш, бо про цю секту відомо нам, що їй скрізь чинять спротив. **23.** А в призначений день багато прийшло до нього в господу. Він від ранку аж до вечора говорив їм, свідкуючи про Боже Царство, переконував їх про Ісуса законом Мойсея і пророків. **24.** І одні вірили в те, про що він говорив, а інші не вірили. **25.** Коли ж не погодилися одні з одними і стали відходити, Павло сказав одне слово: Добре сказав Святий Дух через Ісаю - пророка до ваших батьків, **26.** кажучи: Іди до цього народу і скажи: Слухом почуєте, та не зрозумієте, оком дивитися будете, та не побачите. **27.** Бо серце цього народу загрубіло, й вухами тяжко чули, і свої очі примружили, щоб часом не побачили очима, і не почули ухами, і не

зрозуміли серцем, і не навернулися, і я їх оздоровлю. **28.** Тож хай буде вам відомо, що це Боже спасіння послано до поган: і вони почують. **29.** [І як він це казав, відійшли юдеї, ведучи між собою велику суперечку]. **30.** Перебував же він цілих два роки на власному утриманні і приймав усіх, що приходили до нього, **31.** проповідуючи Боже Царство і навчаючи про Господа Ісуса Христа з повною відвагою безборонно.

Біблія

Новий переклад

Новий переклад УБТ Рафаїла Турконяка (1997-2007)

Українське біблійне товариство

Рафаїл Павлович Турконяк, 1997-2007

Форматований текст з виділенням слів Ісуса